Slovenski VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXII. CELOVEC, PETEK, 16. SEPTEMBER 1977 ŠTEV. 37 (1831)

Ob začetku šolskega leta

DVOJEZIČNO JE BOLJŠE!

Začelo se je novo šolsko leto. Za najmlajše, torej za začetnike pomeni to važno cezuro v njihovem življenju, novo življenjsko dobo. Čas brezskrbnega igranja in popolnega nadzorovanja s strani staršev kar hitro mine; prvič se morajo otroci podrediti novim normam in se vživeti v novo skupnost. Učitelj jim je pri tem lahko v veliko pomoč, vkolikor se lahko vživi v otroško psiho, le-to akceptira in mu pomaga pri izoblikovanju otroškega osebnega značaja.

Za starejše otroke novo šolsko leto ne pomeni več takšne cezure, saj so se že navadili novih razmer in discipline. In v kolikor je učiteljem uspelo vzbuditi zanimanje učencev za učno snov, v toliko se bodo tudi veselili na novi, višji razred, na razredno skupnost, na nove stvari, ki se jih bodo naučili.

Za nas koroške Slovence pomeni vsako šolsko leto še en povod več za naš pravični boj proti sleherni jezikovni in politični diskriminaciji, saj smo od leta 1959 naprej oropani ene naših temeljnih življenjskih demokratičnih pravic, namreč pravice do pouka v materinskem jeziku. Kar je povsod po demokratičnem svetu samoumevno, namreč da se otroke poučuje v materinščini, je pa v naši „domovini posebne vrste" samo izjema: svoje otroke moramo z leta v leto šele prijavljati k pouku v materinskem jeziku in smo zaradi tega čestokrat izpostavljeni ne samo birokratski papirnati vojski, ampak tudi različnim drugim represalijam in šikanam. Že šestletni otrok postane tako vojak za pravice svojega ljudstva. Koroški Slovenci smatramo prej ko slej kot edino rešitev in edino možnost za odpravo diskriminacije na področju izobraževanja in šolstva uvedbo obligatoričnega dvojezičnega šolstva po vsem narodnostno mešanem ozemlju. Kajti če bi vsak razumel tudi jezik svojega soseda je odstranjen že velik vzrok narodnostne mržnje in medsebojnega nerazumevanja; znanje obeh jezikov na Koroškem je tudi predpogoj za spoznanje kulture sosednega naroda; nenazadnje pa pospešuje znanje obeh jezikov tudi izboljšanje medsebojnih gospodarskih stikov in odnosov med sosednima državama in deželama. Znanje dveh (in več) jezikov je torej v vsakem primeru obogatitev za vsakega posameznika.

Avstrijska država nam ne nudi temeljne pravice do izobrazbe v materinskem jeziku. Daje nam pa okrnjeno možnost do prijave k pouku slovenščine. Dokler ne bomo izbojevali obligatoričnega dvojezičnega šolstva na dvojezičnem Koroškem, bomo dano možnost izkoristili, ker je to za naše otroke edina možnost, da se naučijo slovenščine v besedi in pisavi. Zato pozivamo vse starše na dvojezičnem ozemlju, da naj ne zamudijo rok za prijavo k dvojezičnemu pouku in prijavijo svoje otroke do 22. septembra pri pristojnih šolskih oblasteh.

Pozivamo tudi vse učitelje na dvojezičnem ozemlju, da se naj zavedajo svoje velike narodne, demokratične in politične odgovornosti in da naj po danih možnostih prepričajo starše šoloobveznih otrok o prednostih dvojezičnega pouka. Pozivamo vse ravnatelje dvojezičnih šol, da naj dostojno in javno informirajo starše o možnostih dvojezičnega pouka. Tako se naj tudi poklicni pedagogi uvrščajo v boj za pravice koroških Slovencev, v boj za mirno in enakopravno sožitje med narodoma na Koroškem!

Tudi Solidarnostni komite za pospeševanje in pravice slovenske in hrvaške narodne skupnosti v Avstriji je v posebnem letaku, ki ga je razposlal družinam južne Koroške, pozval k prijavi k dvojezičnemu pouku. Pod geslom „Dvojezično je boljše" (Zweisprachig ist besser), je med drugim v letaku rečeno, da je „logična naloga šole na dvojezičnem ozemlju Koroške, da posreduje in goji kulturno in zgodovinsko tradicijo slovenskega prebivalstva". Besedilo letaka pa zaključi poziv:

„Dajte svojemu otroku boljšo podlago za življenje! Storite oseben doprinos k razumevanju!

Prijavite svoje otroke k dvojezičnemu pouku oziroma k pouku slovenščine, kajti dvojezično je boljše!"

SINDOK uradno otvorjen

V ponedeljek 12. septembra je bila uradna otvoritev Slovenskega informacijskega in dokumentacijskega centra (SINDOK) v Celovcu. SINDOK deluje že približno dva meseca in se je to delo že v kratkem času zelo obneslo. Vodja SINDOK-a, Peter Wieser je ob priliki slovesne otvoritve prostorov SINDOK lahko pozdravil številne goste, med njimi generalnega konzula SFR Jugoslavije, tovariša Milana Šamca in konzula SFRJ tovariša Petra Zupančiča, predstavnike obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev ZSO in NskS ter zastopnike koroškega in jugoslovanskega tiska in radia. V kratkem nagovoru je vodja SINDOK-a Peter Wieser orisal naloge in cilje informacijskega in dokumentacijskega centra. Med drugim je dejal: „SINDOK je pomožna služba slovenskih organizacij na Koroškem. S svojim delom je začel pred dvema mesecema z namenom, da bi s časom odpravil veliki deficit, kar se tiče informiranosti. Tako informiranosti nemškogovoreče avstrijske javnosti o stališčih koroških Slovencev kot tudi informiranosti Slovencev samih o dejavnostih svojih organizacij in podobno. Kako potreben je tak informacijski center, je nenazadnje pokazala tudi reakcija nekaterih koroških politikov, ki jim samo dejstvo, da si Slovenci upajo sami obveščati javnost o svojih problemih, ne gre v račun.

SINDOK bo, opremljen s teleksom, obveščal tako avstrijsko kot tudi ostalo slovensko javnost v matični domovini o tekočih dogajanjih v zvezi s slovensko manjšino, predvsem s stališči slovenskih organizacij o aktualnih problemih in s poročili o dogodkih, ki jih drugi zamolčijo. V načrtu imamo za bližnjo prihodnost tudi izdajanje informacijskega biltena v nemščini.

Dokumentacijska dejavnost pa bo obstajala v zasledovanju publicistike o koroških Slovencih in v izdajanju lastnih publikacij, ki v poljudni obliki dokumentirajo posamezne teme".

Ob koncu svojega nagovora je Wieser izrazil svoje upanje in pripravljenost, da bi prišlo do plodnega sodelovanja med SINDOK-om in koroškim tiskom v obojestransko korist.

Podlaga za dosego naših pravic je slej ko prej člen 7 avstrijske državne pogodbe

V petek 9. septembra je glasilo KPA Volkswille objavilo poziv deželne organizacije Komunistične partije Avstrije koroškim Slovencem. V tem pozivu izraža KPA svojo solidarnost z bojem koroških Slovencev za popolno izpolnitev člena 7 avstrijske državne pogodbe. Po dolgem molku je KPA s tem pozivom zopet zavzela načelno stališče do boja koroških Slovencev za svoje pravice.

Kljub zagotovilom solidarnosti z bojem Koroških Slovencev za izpolnitev člena 7, je poziv KPA v nekaterih primerih dokaj dvorezen. To pride do izraza zlasti v odstavkih, kjer govori o zakonu o narodnostnih skupnostih, torej o zakonu, ki ga je sklenil parlament po ugotavljanju manjšine in proti izrecni volji koroških Slovencev. Osrednji organizaciji koroških Slovencev ZSO in NskS sta več kot enkrat izrazili, da je ta zakon za koroške Slovence nesprejemljiv. Letošnje akcije slovenskih mladinskih organizacij so neposredno merile proti temu zakonu. Koroški Slovenci uspešno preprečujejo izvedbo delov tega zakona, kar pride najbolje do izraza pri uspešnem bojkotu takoimenovanih sosvetov pri zvezni vladi. O vsem tem v izjavi KPA ni govora. Nasprotno, KPA poziva koroške Slovence, da se naj le „poslužujejo" — čeprav okrnjenih — pravic ki jih nudi ta zakon, je rečeno v omenjenem pozivu. Če bi šlo samo za to, da bi se dejansko pred uradi, sodišči itd. poslževali materinščine, potem ta poziv KPA ne bi bil potreben, saj to Slovenci že vedno delamo, z zakonom ali brez njega. Vendar pa se bomo posluževali slovenščine tudi povsod tam, kjer ta zakon te možnosti ne upošteva — in tudi KPA v svojem pozivu ne. Tako nam svetuje, naj „v osebnem območju naredimo dvojezične napise" — se torej KPA strinja z zakonom, ki nas je javno izbrisal iz večine naše avtohtone zemlje? Ali ne gre vendar za to, da bomo dvojezične napise postavili tja, kamor ustavno spadajo?

S tem pozivom se KPA postavlja na stališče zakona o narodnostnih skupnostih, v katerem vidi tu in tam kake pomanjkljvosti, v bistvu pa ga priznava in poziva, naj se ga poslužujemo. To pride tudi do izraza v zaključni paroli: „Za razveljavitev tistih odločb v zakonu o narodnostnih skupnostih, ki nadzorujejo manjšine v Avstrji in stojijo v nasprotju s členom 7 avstrijske državne pogodbe". Ali ni tako, da je cel zakon naperjen proti Slovencem in ne samo nekatere odločbe? Ali ni tako, da je intencija vsega tega zakona, da nas zdecimira in potisne v rezervate ob karavanška pobočja? Ali torej ni tako, da se mora edina parola glasiti: „Proč z zakonom o narodnostnih skupnostih"; kajti zakon se ne da popraviti, treba ga je odstraniti. Podlaga za dosego naših pravic je slej ko prej 7. člen avstrijske državne pogodbe.

Tito zaključil uspešno potovanje

Prejšnji petek se je predsednik Tito vrnil s svojega „potovanja miru" v Jugoslavijo. V 24 dneh je maršal Tito obiskal Sovjetsko zvezo, Ljudsko republiko Korejo in Ljudsko republiko Kitajsko. Povsod so ga prisrčno sprejeli: v Moskvi, Pjöngjangu in Pekingu pa je imel pogovore z najvišjimi državnimi in partijskimi predstavniki omenjenih držav.

Ko je Tito prispel v Beograd, ga je tam pričakovalo nad 600.000 Beograjčanov, ki so svojega predsednika veličastno sprejeli. Po vsem Beogradu so viseli transparenti z gesli „Dobrodošel, tovariš Tito", „Tovariš Tito, pričakujemo te s ponosom", „Tovariš Tito, mi se ti klanjamo", „Tovariš Tito, radi te imamo" ipd. Beograd je bil ogrnjen v praznično obleko, povsod na cestah je donela glasba; veselje in smeh v očeh ljudi. Vsi so se zavedali historičnega pomena tega potovanja, ki je vzbudilo pozornost celega sveta.

Na letališču v Beogradu je Tito v kratkem nagovoru ocenil uspeh svojega potovanja. Med drugim je rekel: „Ravno smo končali uradne in prijateljske obiske v Sovjetski zvezi, Demokratični ljudski republiki Koreji in Ljudski republiki Kitajski, kamor so nas povabili najvišji predstavniški organi in najodgovornejše osebnosti teh držav. Vračamo se zelo zadovoljni z rezultati teh obiskov, med katerimi smo imeli v vsaki izmed teh držav celo vrsto izčrpnih in zelo odkritih pogovorov z gostitelji. Razumljivo je, da smo si prizadevali, kolikor nam je dopuščal čas, seznaniti se z velikimi uspehi, ki so jih delovni ljudje Sovjetske zveze, DLR Koreje in LR Kitajske v različnih in zelo specifičnih razmerah dosegli v razvoju svojih držav. V vseh državah je bil sprejem tak, da je to preseglo vsa naša pričakovanja. Za vse nas so bila to velika doživetja, ki nam bodo ostala v neizbrisnem spominu", je poudaril Tito.

Volitve na Norveškem

Na Norveškem so bile v nedeljo splošne volitve (parlament). Čeprav so laburisti pridobili kar 14 mandatov — skupno 76 — jim kljub temu ni uspelo, da bi skupaj z levimi socialisti, katerih število je padlo od 15 na en mandat, dosegli absolutno večino. Ker norveški parlament obsega 155 mandatov, je za absolutno večino potrebnih 78 mandatov. Skupno z levimi socialisti, bi jih torej dosegli 77, kar je seveda premalo. Trenutni položaj je tak, da imajo večino meščanske stranke.

Volilni potek je bil zelo dramatičen, saj je po prvih volilnih rezultatih zgledalo tako, da so ponovno večino dosegli socialisti. To je bil tudi povod, da se je ministrski predsednik Edvard Nordli pustil slaviti že kot absolutni zmagovalec. Šele pri preštetju zadnjih glasovnic, v torek, se je pokazalo, da je bilo veselje prezgodnje.

Laburistična stranka je v primerjavi z zadnjimi volitvami pridobila kar 14 mandatov, skupno 76. Ta velika zmaga norveških laburistov po mnenju predsednika Nordlija upravičuje željo, da ostane njegova vlada tudi še naprej na krmilu. Samo pri preglasovanju v parlamentu bi bili pripravljen odstopiti.

Mnogo se tudi govori, da obstoja možnost, da bo liberalna stranka podprla laburiste. K tem domnevam laburisti še niso zavzeli stališča. Pedsednik norveškega parlamenta Hansen je izjavil, da se bo šele 1. oktobra, ko se bo sestal parlament, odločilo ali ostane pri starem, da vladajo še naprej laburisti ali pa da pride do spremembe, da bi zavladala konservativna skupina.

Med Jugoslavijo in Avstrijo prihaja postopoma poleg blagovne menjave tudi do skupnih naložb in skupnih nastopov na tretjih trgih

Čeprav spada Avstrija med razmeroma pomembne jugoslovanske zunanjetrgovinske sodelavce — zlasti blagovna menjava se razvija dokaj ugodno — pa se delež jugoslovanskega izvoza v to državo v celotnem jugoslovanskem izvozu zmanjšuje. Medtem ko smo še v letu 1970 prodali na avstrijski trg približno 3 odstotke vsega jugoslovanskega takratnega izvoza ter v letih 1962 in 1967 dosegli najvišji delež, namreč 3,9 oziroma 3,8 %, pa se ta zdaj postopoma zmanjšuje. V letu 1975 je tako padel samo na 1,8 %, lani pa je znašal 2,1 %. V prvih šestih mesecih letos pa smo na avstrijski trg prodali 1,7 % jugoslovanskega izvoza.

Ob tem velja omeniti, da velik del, v letu 1975 na primer skoraj polovico, lani 37,7 % in v letošnjem prvem polletju nekaj manj kot 44 % jugoslovanskega izvoza v Avstrijo, odpade na izvoz iz Slovenije. Tako je avstrijski trg v celotnem slovenskem izvozu udeležen v zadnjih letih s približno 4 do 5 odstotki. Vendar pa je naša država bolj kot izvoznik na avstrijski trg poznana tam kot kupec industrijskega blaga. Zato je naša zunanjetrgovinska bilanca s to državo globoko negativna. Podobno pa je moč ugotoviti za slovensko gospodarstvo. To sicer po letošnjem prvem polletju pokriva s svojim izvozom v Avstrijo 41,6 % svojega uvoza s tega trga, medtem ko je bilo to pokritje lani še skoraj 47-odstotno. Zunanjetrgovinska bilanca Jugoslavije z Avstrijo je še nekoliko manj ugodna, saj smo letos v prvem polletju pokrili z izvozom le približno 33 % našega uvoza. Lani je znašalo to povprečje 40,6 %, medtem ko je bilo v letu 1975 celo samo 23,7 odstotka.

Sicer pa se delež jugoslovanskih nakupov na avstrijskem trgu giblje nekako med 3 in 5 odstotki. Lani je bil še posebno nizek, saj smo na avstrijskem trgu kupili komaj 3,4 % vrednosti blaga, ki smo ga lani uvozili. V Sloveniji pa je znašal ta delež lani 6,4 %. Leto poprej, namreč v letu 1975 pa je bil rekorden. Takrat smo na avstrijskem trgu kupili kar 10,7 % vrednosti blaga, ki smo ga uvozili, kar se še ni zgodilo po letu 1962.

Vendar pa ima gospodarsko sodelovanje z Avstrijo slabost, kakršno je sicer opaziti v našem sodelovanju z večino držav, namreč, da se tudi tu omejujemo predvsem na golo blagovno menjavo, ki sicer na kratek rok lahko prinese ugodne rezultate, vendar pa je tudi hkrati močno odvisna od splošnih gospodarskih razmer v svetu ter nenadnih sprememb teh razmer tako pri nas kot tudi v državah, s katerimi sodelujemo, kar seveda takšnemu sodelovanju ne daje gotovosti na daljši rok. Postopoma sicer prihajata tudi do razvijanja višjih oblik gospodarskega sodelovanja, namreč do posameznih primerov skupnih naložb ter do skupnega nastopa na tretjih trgih, razmeroma ugodne rezultate pa prinašajo tudi sejemski sporazumi. Od vseh skupnih naložb so pravzaprav najpomembnejše pogodbe med „Semperitom" in kombinatom Borovo ter „Semperitom" in kranjsko „Savo", ki predstavlja več kot tri četrtine vrednosti vseh skupnih vlaganj avstrijskih podjetij v Jugoslaviji.

Omeniti velja tudi, da je Avstrija v blagovni menjavi naše republike s sosednjimi državami na drugem mestu, namreč takoj za Italijo. Vendar pa se njen delež v celotni slovenski menjavi s temi sosedami nekoliko zmanjšuje. Tako smo v letu 1972 od celotnega izvoza v Italijo, Avstrijo in Madžarsko prodali na avstrijski trg še 23,5 % vrednosti blaga, lani pa je znašal ta delež le še 20,2 %. Po prvih šestih mesecih letos pa smo v Sloveniji v Avstrijo izvozili komaj 16,7 % vrednosti blaga, ki smo jo prodajali v te tri sosednje države. Na področju uvoza so dogajanja nekoliko bolj usklajena, čeprav delež slovenskega uvoza v Avstrijo v celotnem slovenskem uvozu iz teh treh sosednjih držav tudi nekoliko upada. Takšne težnje nenazadnje potrjujejo tudi vsakoletna povečanja slovenskega izvoza in uvoza v te države. Tako smo lani prodali v Italijo kar za 57 % več kot leto poprej, na Madžarsko za 17 % več, v Avstrijo pa le za 4 % več.

Sicer pa je, če pogledamo samo sestavo jugoslovanskega izvoza v Avstrijo, v zadnjem letu nekoliko zrastel izvoz kmetijskih pridelkov, namreč za približno 27 %. V letu 1975 smo tako izvozili na trg, če vzamemo, da je bilo treba plačati za dolar 17 din, za približno 280 milijonov din tega blaga, lani pa, preračunano po tečaju 18 din za 1 dolar, smo tja prodali za 376 milijonov din kmetijskih prehrambenih pridelkov. Povečal se je tudi naš izvoz surovin, namreč za 34 %, kar gre predvsem na račun večjega izvoza premoga in nafte. Raznih industrijskih izdelkov pa smo izvozili lani za približno 38 % več kot leto poprej. Izvoz opreme je ostal v glavnem na isti ravni kot v letu 1975, zmanjšal pa se je v tem obdobju jugoslovanski izvoz izdelkov bele tehnike in kmetijskih strojev. Na področju blaga za široko porabo se je močno povečal predvsem izvoz izdelkov tekstilne in obutvene industrije, manj pa smo lani na avstrijski trg prodali tudi pohištva. V strukturi jugoslovanskega uvoza iz Avstrije se je zmanjšal delež surovin in blaga vsakdanje rabe, močno pa so se povečali naši nakupi avstrijskih kmetijskih pridelkov.

Kar zadeva jugoslovansko-avstrijsko industrijsko sodelovanje pa velja omeniti, da je zaenkrat sklenjeno in prijavljeno 35 pogodb o dolgoročni proizvodni kooperaciji z avstrijskimi podjetji.

Ena izmed težav, ki vsekakor ovira naš nastop na avstrijskem trgu, je naša dokaj draga ponudba. Proizvajalci iz socialističnih držav ter drugih razvitih zahodnih držav namreč ponujajo svoje izdelke po znatno nižjih cenah kot pa jih zmoreta jugoslovansko in slovensko gospodarstvo. Vendar pa to ni edini vzrok za to, da gospodarsko sodelovanje z našo severno sosedo ne teče povsem tako kot bi si želele obe strani. Na jugoslovanski strani med vzroki za to lahko omenimo tudi neustrezno obdelavo in premajhno poznavanje potreb tamkajšnjega trga. Čeprav imata tako Slovenija kot tudi Jugoslavija na področju predelovalne industrije razmeroma dobre pogoje za to, da bi se uveljavili na avstrijskem trgu, pa sta zaradi svoje odvisnosti od tuje tehnologije in surovinskih virov večkrat potisnjeni vstran. Strukturi jugoslovanskega in avstrijskega gospodarstva sta sicer različni, zato se bo treba v prihodnje prizadevati, da bi strokovno preučili posebnosti in potrebe obeh trgov ter s tem poiskali možnosti za razširitev dosedanjega sodelovanja ter možnosti za uveljavitev novih oblik tega sodelovanja.

Iz Gospodarskega vestnika

Rektor Celovške univerze zavrnil hujskaško pisanje koroške „Volkszeitung"

V zadnjih tednih koroški meščanski tisk zopet tekmuje med seboj, kdo bi se čim bolj profiliral v hujskanju proti Slovencem in proti gibanju za pravice koroških Slovencev. Poseben trn v peti so našim nemškim novinarjem „posebne vrste" še tisti pripadniki nemškogovorečega ljudstva, ki se solidarizirajo z našim pravičnim bojem in se aktivno zavzemajo za pravice koroških Slovencev, kajti število le-teh postaja z dneva v dan večje, in to seveda dela skrbi našim poklicnim šovinistom in rešiteljem krščanskega zahoda ter avstrijskega nemštva. Tudi med asistenti celovške univerze imamo koroški Slovenci številne prijatelje, ki se še posebno borijo za našo enakopravnost. Eden od njih je dr. Helmuth Stockhammer in posebno proti njemu je maloformatna (maloformatna ne samo po obliki) Volkszeitung že večkrat hujskala, ga kar v eni sapi istovetila s takoimenovanimi „teroristi", ki da minirajo kar celo južno Koroško. Več ali manj odprto zahteva Volkszeitung v svojih člankih odstranitev Stockhammerja z univerze — zares čudni varuhi zahodne demokracije! —, kajpada, saj je po pustni logiki komentatorja Pusta in njegovih somišljenikov zagrešil smrtni greh, koroški crimen laese maiestatis: zavzel se je za pravice koroških Slovencev. In ker je Stockhammer nameščen na univerzi, je kar cela univerza v rdeči nevarnosti: drugi veliki strup na Koroškem („Die Giftmischer nennen es Gift" bi Brecht formuliral).

K tem izgredom ÖVP-jevskega organa je v ponedeljek zavzel pismeno stališče rektor celovške univerze dr. Heintel. Njegovo pismo objavimo v celoti:

„Als Rektor der Universität für Bildungswissenschaften Klagenfurt sehe ich mich genötigt, zu dem genannten Artikel der Volkszeitung folgende Stellungnahme abzugeben:

Schon mehrmals hat die Volkszeitung versucht, durch Artikel, in denen willkürliche Kombinationen von politisch-ideologischen Standpunkten mit Personen und Institutionen der Universität vorgetragen wurden, den Ruf der Universität zu verunglimpfen. Die Volkszeitung wurde im einzelnen gezwungen, presserechtliche Richtigstellungen abzudrucken. — Der neue Leitartikel verfolgt dieselbe Richtung.

Ereignisse in und außerhalb Kärntens werden aufgegriffen und in einen — wenn auch noch so losen — Zusammenhang mit der Universität gebracht. Hiebei spart man nicht mit angsterregenden Überschriften. So geht zwar aus dem Artikel eindeutig hervor, daß die Assistenten der Universität mit dem zitierten „Terror" nichts zu tun haben, dennoch aber wird dem Leser nahegelegt, sich einen Zusammenhang zwischen Universitätsassistenten und Terroristen zu denken.

Es ist hier nicht meine Aufgabe, über die Einzelheiten des Artikels zu befinden, dies wird insbesondere Sache der Betroffenen sein. Als Rektor der Universität möchte ich aber in aller Form gegen die neuerliche indirekte Rufschädigung unserer Institution protestieren. Ich halte diese Art der Berichterstattung für äußerst manipulativ und mit der Ehre rechtschaffener Journalistik nicht verträglich.

Die Volkszeitung wird zur Kenntnis nehmen müssen, daß sie durch derlei Artikel nicht nur der Universität schadet, sondern auch der Kärntner Bevölkerung ein völlig falsches Bild unserer Institution suggeriert, das bei näherer Information leicht als bewußt diffamierendes durchschaut werden kann: insofern bleibt nur zu hoffen, daß derlei Artikel auf den Autor und die Zeitung selbst zurückschlagen."

Jubilejni zagrebški velesejem

9. septembra je bil otvorjen 30. zagrebški velesejem v svobodni socialistični Jugoslaviji. Sejemska tradicija hrvaške prestolnice pa je že starejša: sega do kraljevine SHS, saj je Zagreb imel že pred vojno 16 velesejmov. Zagrebški sejem je med največjimi v Evropi. Sejmišče razpolaga z 200.000 m² zaprtega razstavnega prostora in 85.000 m² odprtega, nepokritega prostora. Sejemska površina je letos zasedena do poslednjega m², saj razstavlja letos v Zagrebu 1341 podjetij iz Jugoslavije, nad 5000 podjetij pa iz ostalega sveta. Mednarodna udeležba je dokaj pestra; razstavljalci prihajajo iz 63 različnih držav. Zastopane so naslednje dežele: Alžir, Angola, Argentina, Avstralija, Avstrija, Bangladeš, Belgija, Bolgarija, Ciper, Češkoslovaška, Gana, Grčija, Indija, Indonezija, Irak, Iran, Italija, Japonska, Jordanija, Kamerun, LR Koreja, Libija, Malezija, Malgaška republika, Mavretanija, Mongolija, NDR, ZRN, Slonokoščena obala, Pakistan, Poljska, Portugalska, Romunija, Sudan, ZDA, ZSSR, Španija, Sri Lanka, Tanzanija, Uganda in Zambija. Vidi se torej, da so močno zastopane posebno države v razvoju, s katerimi ima SFR Jugoslavija po zaslugi politične neuvrščenosti posebno dobre stike.

Jugoslovanski razstavljalci ponujajo letos prav posebno izdelke elektroindustrije in kovinske predelovalne industrije, ne manjkajo pa tudi izdelki tekstilne, prehrambene in lesne proizvodnje.

Sovjetska Zveza predstavlja vsako leto v Zagrebu drugo republiko. Letos je na vrsti Uzbekistan s svojimi značilnimi izdelki. ZDA so se udeležile zagrebškega sejma pod geslom „200 let ameriške industrije".

Med sejmom bo letos tudi tradicionalna, že peta okrogla miza, ki jo organizirajo Gospodarska zbornica Jugoslavije, Zvezni inštitut za mednarodno znanstveno, kulturno in tehnično sodelovanje ter Inštitut za sodelovanje držav z zagrebškim velesejmom. Ob tej okrogli mizi bo sodelovalo 17 držav in mednarodni organizaciji UNIDO in OZN; razpravljali bodo o tehničnem in poslovnem sodelovanju med deželami v razvoju.

Zagrebški velesejem traja še do 18. septembra.

Po širnem svetu

DUNAJ — Mladina vladajoče avstrijske socialistične stranke je opozorila šolske oblasti na njihovo odgovornost za antifašistično in demokratično vzgojo in izobraževanje šolske mladine. Povod za to so bili filmi o Hitlerju, ki jih sedaj prikazujejo na Dunaju. Mladina izraža vznemirjenost zaradi dejstva, da je na Dunaju čedalje več filmov in publikacij o fašizmu. Ta dela fašizem različno obravnavajo. Nekatera so stvarna, druga pa ga poveličujejo.

V dunajskih kinematografih prikazujejo trenutno štiri filme na temo: Pabstov „Hitler — zadnje dejanje", Festov „Hitlerjeva kariera", potem pa še filma „Hitler — Mein Kampf" in „Zadeva Kappler — pokol" z Richardom Burtonom v glavni vlogi.

BANGKOK — Borci tajskega gverilskega gibanja so pred dnevi na severo-vzhodu države sestrelili helikopter tajske armade. Kot se je iz vojaških virov zvedelo, so ob tej priložnosti izgubili življenje štiri vojaki, ki so opravljali „posebno misijo" v tem območju, kjer je gverilsko gibanje precej močno.

RIM — ANSA poroča, da so prejšnji petek zaprli policijskega kapitana Roberta Capozzella, ki je neposredno odgovoren za nadzor nacističnega zločinca Herberta Kapplerja. Obtožili so ga „resne neubogljivosti", ker je ukinil nekatere opazovalnice pred rimsko vojaško bolnišnico „Celio", iz katere je Kappler pobegnil v noči s 14. na 15. avgust.

Kot se je zvedelo so prav tako zaprli policista Giuseppeja Ciovagnolia, ki je opravljal svojo dolžnost v času Kapplerjevega pobega.

SYDNEY — Na volitvah za župana Stirlinga, mesta s 170.000 prebivalci v Zvezni državi Zahodna Avstralija, so izvolili jugoslovanskega izseljenca, 44-letnega zdravnika splošne prakse Andrijo Luketino. Andrija Luketina se je rodil v Tučepih v Makarskem primorju. Kot kurir je sodeloval v NOB, zatem je odšel v begunsko taborišče v Afriko, od koder se je priselil v Avstralijo. Tam je delal in študiral, dokončal fakulteto ter postal spoštovan zdravnik splošne prakse in javni delavec. Zdaj predava anatomijo in filozofijo na tehnološkem inštitutu Zahodne Avstralije v Perthu. V občini, kjer so ga izvolili za župana, živijo pretežno naši izseljenci, v glavnem iz Hrvatske. Zanimivo je, da so ga izvolili za župana samo deset minut po tem, ko je bil izvoljen za mestnega odbornika. Svojega nasprotnika je premagal s 3.500 glasovi. Pri glasovanju za župana so Andrijo Luketino izvolili izmed treh kandidatov, med katerimi je bil tudi sedanji župan Stirlinga.

ŽENEVA — Mednarodna organizacija dela (ILO) v Ženevi je sporočila, da je prisilno delo še vedno „resen in stalen problem" afriških držav. Mednarodna organizacija, ki je proučevala problem prisilnega dela v Centralnem afriškem cesarstvu, Čadu, Gvineji, Mavretaniji, Liberiji, Tanzaniji, Tuniziji in Ugandi, bo podala svoje poročilo na peti regionalni konferenci ILO, ki se bo začela 27. septembra v glavnem mestu Slonokoščene obale Abidžanu.

TOKIO — Prejšnji teden je japonska vlada podelila profesorju Vladimirju Prelogu eno najvišjih japonskih odlikovanj — red „vzhajajočega sonca" drugega reda. Profesor Prelog je dobil to odlikovanje kot priznanje za njegov prispevek k razvoju znanosti. Vladimir Prelog je bil rojen v Sarajevu 1906. leta. Bil je profesor na zagrebški univerzi, sedaj pa predava na visoki tehnični šoli v Zürichu. Za raziskave in odkritja na področju strukturalne analize in sinteze organskih spojin je dobil leta 1975 Nobelovo nagrado za kemijo.

MOSKVA — Vlak „ER 200", ki bo vozil med Moskvo in Leningradom s hitrostjo 200 kilometrov na uro, in bo za to pot potreboval pet ur, je opravil poskusno vožnjo.

Predvidevajo, da bodo dali ta vlak v redni promet pred letom 1980 in bo v času olimpijskih iger že redno vozil med obema mestoma. Trenutno povezuje Moskvo in Leningrad vlak, ki vozi s hitrostjo 160 kilometrov na uro, vozi pa osem ur.

Slovenski narod ne daj, da ti izrujejo iz srca, še zadnje kar se ti ukrasti da...

Že v zadnji številki našega lista smo obširno poročali o jubilejnem srečanju na Obirju in v Selah. V zvezi s tem izredno uspelim srečanjem med ljubljanskimi planinci in slovenskimi koroškimi planinci in prosvetaši, smo prejeli sledeči dopis udeleženca srečanja iz Slovenije, ki ga seveda rade volje objavljamo. Tako imamo bralci na Koroškem priložnost spoznati vtise s tega jubilejnega srečanja tudi s strani udeleženca iz Slovenije

Planinsko društvo LJUBLJANAMATICA že 10 let organizira planinske izlete po Koroški. Jubilejnega izleta na Obir v nedeljo 4. septembra 1977 se je udeležilo preko 300 udeležencev. Od 20. avgusta 1967 je bilo opravljenih 87 izletov s preko 5000 udeleženci.

V lepo obetajočem vremenu smo se ob 6. uri zjutraj odpeljali iz rahlo meglene Ljubljane preko Jezerskega do Železne Kaple. Po krajšem postanku in okrepčilu v slovenskem hotelu Obir, kjer so se nam pridružili planinci — gostitelji, smo jo mahnili po dolini do koče pod Obirjem (1555 m) seveda še z avtobusi. Do vrha Obirja 2142 m je potrebna še dobra ura hoda. Vrh sta „naskočila in zavzela" tudi najstarejši 86-letnik in še ne 5-letni Janez. Spust je bil v dveh smereh, nekateri smo se vrnili po isti poti, drugi z boljšo kondicijo, oziroma korajžo, pa so šli proti sedlu Šajda. Med nami je bila tudi danes že 87-letna Marica Špicar doma v bližini Podravelj, sedaj živi v Ljubljani, katera je še pred prvo vojno v vlogi Miklove Zale budila narodno zavest po Koroškem in Kranjskem.

V Selah je bilo prijetno družabno srečanje vseh udeležencev planinskega izleta in domačinov. Pred prireditvijo smo se s šopki nageljnov in enominutnim molkom spomnili 13 trpinov naših slovenskih rojakov, ki so jih nacisti obglavili na Dunaju. Recital Aleksandra Valiča pred spomenikom žrtev:

Slovenskemu narodu:

SLOVENSKI NAROD NE DAJ,
DA TI IZRUJEJO IZ SRCA,
ŠE ZADNJE KAR SE TI UKRASTI DA,
TVOJO PESEM, SLADKO
GOVORICO,
DA KOT RAZGALJEN STAL BOŠ
PRED RESNICO,
DA POTI ZATE NI VEČ NAZAJ...

Ta bolečina, ki jo je zapisal Anton Bajželj leta 1943 v vasici Mraševo pri Novem mestu, je za nas le še bridka zgodovina, za naše rojake na Koroškem pa žal še vedno vsakdanjost.

Iz nekake otopelosti, ki nas je obšla ob kratki spominski slovesnosti so nas veselo razpoložili domači pevci in folkloristi ter ansambel iz Borovelj. Z recitacijo pa sta program obogatila še Alenka Svetelova in Aleksander Valič, s svojo značilno duhovitostjo pa je oddajo vodil in povezoval Marjan Kralj.

Med programom je bila v obliki skromnih knjižnih daril izražena zaslužena pozornost ing. Kupper Danilu, Miklavčič Jozeju in Urbajs Lubu članom Slovenskega planinskega društva Celovec in Kanavč Walterju in Kriber Emilu iz Šmohorja, ki sta kot predstavnika nemškega naroda skupaj z ostalimi veliko pripomogla, da so vse skozi vsa srečanja tako dobro uspevala in je tako nastalo mnogo znanstev in prijateljstva na obeh straneh meje in med obema narodoma. Našemu vodji izleta Luki Kočarju, ki je v vseh desetih letih vodil vseh 87 izletov po Koroški, pa so njegovi zvesti spremljevalci v znak zahvale podelili diplomo „magistra planinstva", razumljivo na duhovit način, ki ga premorejo le planinci.

Po končanem kulturnem programu je sledila zakuska, sproščen klepet in pesem gostov in gostiteljev. Žal je čas hitro mineval, bližala se je 6. ura popoldne in čas našega odhoda, ne slovesa, kajti na Koroško se bomo še vračali k našim rojakom planincem, prijateljem. Za tako uspelo prireditev in srečanje pa velja posebna zahvala gospodoma duhovnikoma Matku in Vavtiju iz Sel.

Običajno se ob taki priliki na koncu zapiše nekako takole: „Polni lepih vtisov smo se veseli vračali domov". Tudi tokrat lahko zapišemo tako predvsem, če se pojavi pred očmi pogled z Obirja na Celovško kotlino, sončne Radiše, Velikovec, dolino Drave itd., če se pojavi prisluh mile slovenske pesmi, toda v razmerah kakršne so na Koroškem, se prijetnost spremeni v grenkobo, celo zaskrbljenost. Vendar pogum in vztrajnost naših rojakov ob zadnjih dogodkih, njihova volja in prizadevnost, podpora resničnih avstrijskih demokratov in matičnega naroda v Sloveniji ter dosledna stališča jugoslovanske politike, smatram, da je zadosten porok za pravično rešitev kot jih predvideva državna pogodba, ki je eden temeljnih kamnov današnje neodvisne republike Avstrije.

Mogoče malo neprimeren zaključek pri opisovanju planinskega izleta, vendar ta žgoč in nerešen problem se podzavestno zajeda v naše vsakdanje življenje in le pravična rešitev, ki bo upoštevala resnična zgodovinska dejstva in spoštovala dostojanstvo človeka, bo garancija za iskreno sožitje med obema narodoma v deželi in na obeh straneh odprte meje.

Luzar Ivan

Tržaško slovensko gledališče pred novo sezono

Kmalu se bo začela nova sezona Stalnega slovenskega gledališča v Trstu. To bo letos prva sezona, odkar so italijanske oblasti priznale slovenskemu gledališču v Trstu status stalnega gledališča („Teatro stabile"), kar pomeni, da bo le-to tudi deležno državnih subvencij. Tako je odpravljen položaj finančne nesigurnosti, kar nedvomno pozitivno vpliva na umetniško raven. Primorski Slovenci so s tem dosegli veliko zmago na kulturni fronti, nenazadnje tudi po zaslugi osimskega sporazuma med SFRJ in Italijo. Letošnja premiera bo Župančičeva žaloigra „Veronika Deseniška"; tako se bodo tudi primorski Slovenci spomnili v jubilejnem letu velikega slovenskega pesnika Otona Župančiča. Repertoar pa obsega še nadaljnje komade slovenske in mednarodne dramatike.

Solidaritätskomitee für die Rechte der Minderheiten Klagenfurt-Celovec

Seit dem Frühjahr gibt Landeshauptmann Leopold Wagner die Richtlinien aus für das Vorgehen gegen die Bewegung für die Rechte der Minderheiten, die sich im Kampf gegen das Volksgruppengesetz mehr und mehr entfaltet und der Regierung und ihren Helfern mehr und mehr gegen den Strich geht.

Er ist es, der wie ein Marktschreier das Volksgruppengesetz seit seinem Entstehen als „vorbildliche" (11. 5.) Lösung anpreist, was ihm niemand, der das Volksgruppengesetz auch nur einmal durchgelesen hat, abnimmt.

Er ist es, der die Slowenen zur „totalen Versöhnung" (7. 8. in Eberndorf/Dobrla vas) bringen will, die darin besteht, in neun verschiedenen Kategorien mit unterschiedlichen Rechten aufdividiert und in vier, fünf Reservate zurückgedrängt zu sein.

Er ist es, der die Slowenen mit aller Kraft überreden will, das durch das Volksgruppengesetz verankerte **Un***recht zu nützen und in die Volksgruppenbeiräte zu gehen, um „diese Institution mit dem notwendigen Gewicht auszustatten" (21. 8., ORF).*

Er ist es, der eine „harte Sprache" (SPÖ-Parteitag) gegen die Slowenen angekündigt hat.

Er ist es, der nach dem Bombenanschlag in St. Kanzian/Škocijan die Erhebungen der Exekutive unbefugtermaßen in eine ganz bestimmte Richtung gelenkt hat („Die Verantwortlichen für Sankt Kanzian sucht der Landeshauptmann in jenen Kreisen, die sich politisch schwer einordnen lassen. Etwa der Kommunistische Bund, der auch bei der slowenischen Minderheit mitzumischen versuche." Die Presse, 10. 8.).

Er ist es, der neben anderen Spaltungsbemühungen die im Fremdenverkehr Arbeitenden gegen die gerechten Forderungen der Kärntner Slowenen aufzubringen versucht („Der wirtschaftliche Schaden, der als Folge solcher unüberlegter Veranstaltungen in der Hauptsaison entstehen kann, ist in seiner Spätwirkung überhaupt nicht abzuschätzen." ORF, 21. 8.) und so die Slowenen für die schlechte wirtschaftliche Lage verantwortlich machen will.

Er ist es, der den Slowenen das Recht absprechen will, die Öffentlichkeit über ihre Probleme und Standpunkte selbst zu informieren, und die Inanspruchnahme dieses Rechts „eine Verunsicherung der rechtsstaatlichen Ordnungsgesinnung" (LPD, 2. 9.) nennt.

Er ist es, der öffentliche Bedienstete „unter die Lupe nehmen" will, nur weil sie sich für demokratische Rechte einsetzen und das selbstverständliche Recht in Anspruch nehmen, an Demonstrationen teilzunehmen.

*Er ist es, der sich dafür einsetzt, sich bezüglich polizeistaatlicher Methoden „***vorerst** *in Geduld zu üben" (ORF, 4. 9., hervorgeh. v. SOLKOM) und angemeldete, legale, demokratische, öffentliche Demonstrationen einstweilen noch nicht zu verbieten, andererseits aber schon am 10. 8. der Meinung war, „man müsse ... genau untersuchen, ob die ... slowenische Protestveranstaltung (in St. Kanzian/Škocijan, d. Red.) gegen das Volksgruppengesetz stattfinden könne" (Die Presse).*

Und er ist es, der mit seinen Äußerungen während seines bisherigen Landeshauptmanndaseins, nehmen wir nur seine Jugenderinnerungen, die Stimmung gegen den Kampf der slowenischen Minderheit für ihre Rechte von Amts wegen angekurbelt hat.

Seine Äußerungen sind solcherart, daß sich der Kärntner Heimatdienst außer einigen wenigen Erklärungen schon gar nicht bemüßigt fühlte, stärker an die Öffentlichkeit zu treten.

Seine Richtlinien, ausgegeben im Namen der Kärntner Parteiendreieinigkeit, werden befolgt. Die Exekutive spricht eine harte Sprache gegen alle, de sich irgendwie für die Rechte der Minderheit einsetzen. Die Gendarmerie nimmt slowenische Demonstranten fest und führt sie in Handschellen ab, chauvinistische Provokateure läßt sie gewähren. Slowenische Demonstranten werden geprügelt, Anzeigen gegen Deutschnationale werden nicht entgegengenommen. Die Exekutive betätigt sich als behördlicher Ortstafelstürmer. 1972 hat sie noch zugeschaut. Viele, die sich aktiv für die Rechte der Slowenen einsetzen, werden von der Staatspolizei „unter die Lupe" genommen, insbesondere Leute um den Kommunistischen Bund

(Dalje na 8. strani)

Tam, kjer je voda včasih bolj dragocena kot „črno zlato"

KAIRO, oktobra. — Svet je zares čuden. V trenutku se ti zdi, da postaja človek nerazsoden. Bogastvo je nekomu „stopilo v glavo", drugod pa ljudje umirajo od lakote in žeje. In vendar je na svetu vode dovolj, kot bi bilo lahko tudi bogastva dovolj, če bi ga pravilno, primerno in tudi pošteno razdelili. Toda čemu bi razglabljali, ko je bolje vse to najbolj nazorno prikazati: Egipt se pripravlja, da bo odprl — rudnik vode. Poznamo najrazličnejše rudnike, bomo spoznali tudi rudnik vode? Prebivalci Kuvajta, one male deželice na vzhodnem delu arabskega polotoka, proizvajajo vodo v tovarni. Pa ne gre za neko tovarno v prvotnem pomenu besede, pač pa za razsoljevanje morske vode. Na račun velikanskega bogastva v „črnem zlatu" so si lahko privoščili v tej deželici tudi velikanske naprave za razsoljevanje morske vode, s katero celo zalivajo parke in nasade. Še najbolj daleč pa so šli v Saudovi Arabiji, kjer vodo uvažajo iz — Švice.

Kakor vidimo, je v tem delu sveta, na področju koder prevladuje puščava, še kakšna tekočina, ki je dražja od nafte, ki ji pravimo tudi črno zlato. V Egiptu, kjer je prirodni prirastek prebivalstva še večji kot so ga predvidevali najbolj „črni", torej pesimistično razloženi „preroki" ne gre več le za vprašanje, kako narod prehraniti, pač pa tudi, kako narodu priskrbeti dovolj zdrave vode.

Ko je Egipt pognal tuje sile in se osamosvojil, je štel 24 milijonov prebivalcev, danes živi v Egiptu že 40 milijonov ljudi. In vedno več je teh ljudi, ki trpijo žeje.

V Egiptu pa smo tudi priče svojevrstnemu — čudežu. Pod nepregledno puščavo so odkrili velikanske zaloge — sladke vode. Gre za podzemeljsko morje pod nubijsko puščavo. In v Kairu so se skupno s Sudanom, Čadom in Libijo lotili načrtovanja, kako bi izkoriščali podzemeljske vode. Egiptovska mesta so že prevelika. Vsako mesto se more razvijati le do meje, kolikor mu to dopuščajo prirodni pogoji in pa bogastvo zaledja. Egiptovska mesta so že prenaseljena. Hkrati pa se, kot smo videli, egiptovsko ljudstvo naglo množi. In te ljudi je treba nekje naseliti. V Kairu računajo z novimi naselji — v puščavi.

Ob času je egiptovski voditelj Naser predvideval razcvet „novih dolin", „novih nižin", ki naj bi ozelenele v puščavskih predelih zahodno od Nila. Že prvi korak tega načrta pa zahteva 3.700 milijonov kub. metrov vode na leto. To pa je le malo kot 10 odstotkov vode, kolikor je ima veliki Nil.

In kako z gotovostjo odgovoriti na vprašanje, ali je možno dobiti „iz rudnika" pod nubijsko puščavo toliko vode, da bi se zadostilo velikanskim potrebam? Neki strokovni časopis je nedavno pisal o dramatičnem poskusu na področju Kufre na jugu Libije, da bi načrpali dovolj vode za 50.000 ha novih obdelanih površin. Puščava je tako rekoč čez noč vzcvetela, ko pa je vode zmanjkalo, je prav tako čez noč ovenela. Strokovnjaki so ugotovili, da se je po letu dni črpanja vode raven podzemeljskega jezera znižala za 10 metrov, hkrati pa so dodali, da bi se raven vode znižala „le za 30 metrov" tudi če bi jo črpali nepretrgoma 40 let. Tu seveda imamo opravka z določenimi protislovji, ki motijo tudi znanstvenike, ki niso sposobni odgovoriti na vprašanja, niti dajati odločilne sklepe, ko gre za odpiranja vrtin. Predvsem često ne znajo odgovoriti niti na vprašanja, odkod tolikšne količine vode v globinah.

Po eni domnevi doteka voda v nubijsko puščavo po nevidnih kanalih iz planin Čada in Sudana. Po drugi domnevi pa gre za deževnico, ki se je v globinah puščave nabirala že dolgih 25.000 let. Radiološke raziskave so dokazale, da gre za zelo stare vode, tako da pravijo, da gre sedaj za „kopanje fosilne vode".

Rekli smo že, da se z načrti, kako priti do vode, ukvarjajo poleg Egipčanov tudi Libijci, Sudanci in vodilni strokovnjaki Čada. Rezultati teh raziskav bi morali biti objavljeni prihodnje leto v Nairobiju na regionalni konferenci združenih narodov, kjer bo govor o reševanju vprašanja prehrane prebivalstva, ki živijo na puščavskem področju ter na puščavskem obrobju. Tedaj bodo prikazani zaključni podatki, že sedaj pa temeljito delajo raziskave tudi s pomočjo satelitov, Egipčani izkoriščajo podatke, ki jim jih dajejo ameriški umetni sateliti, ki „merijo" vodne zaloge v podzemlju z višine 300.000 metrov. Kaže pa, da je veliko lažje vodo v podzemlju odkriti kot pa jo črpati oziroma najti način, kako do vode priti.

In tudi v trenutku, ko bodo prišli do konkretnega načina za črpanje vode, vprašanje ne bo rešeno. Pravzaprav se bodo tedaj srečali z najbolj delikatnim vprašanjem, namreč kako vodo deliti. Rekli smo, da se z zadevo ukvarjajo štiri države. Kako rešiti vprašanje, da bi ena država ne izkoriščala vodne zaloge druge države. Ker je voda za ta področja velika dragocenost, je „kraja" tega bogastva že velik zločin. Kako rešiti to vprašanje, da bi med sosednjima deželama ne prišlo do spora?

Nadalje se postavlja vprašanje, kako preprečiti, da bi tolikšna dragocenost, ki bi jo črpali iz velikih globin, ne šla po zlu. Brž ko bi voda prišla na površje, bi namreč naglo izparevala z vsemi ustreznimi negativnimi posledicami. Strokovnjaki trdijo, da se vprašanje ne da zlahka rešiti.

Ob prvotnem zadovoljstvu, da je v puščavskih globinah veliko vode, ki bi se mogla koristno uporabiti za naglo naraščajoče potrebe vedno številnejšega prebivalstva, se torej pojavljajo številni problemi, ki jih ne bo mogoče rešiti ne le v okviru nekih mednarodnih pogovorov, pač pa celo v okviru ene same države.

Na prireditvi SPD Borovlje pri Cingelcu na Trati - demonstracija bratske pomoči

Slovensko prosvetno društvo v Borovljah že nekaj let uspešno prireja prireditve tako v Borovljah kot v okoliških krajih. Med drugim so takorekoč že tradicionalne prireditve v dvorani pri Cingelcu na Trati. Tamošnja dvorana pa je v zadnjih letih zaradi slabega stanja upravičeno bila kritizirana s strani občinstva, saj res ni več odgovarjala sodobnim zahtevam časa, posebno kar je med drugim zadevalo sedeže v dvorani.

Zato je društvo v Borovljah s pomočjo Slovenske prosvetne zveze pričelo z akcijo, da za dvorano nabavi ustrezne sedeže. V temeljni organizaciji združenega dela **Slovenija les** so našli veliko razumevanje, zlasti med mladino tega velikega podjetja, ki ima obrate razširjene po vsej Jugoslaviji in tudi inozemstvu, in so prav mladinci dali pobudo za zbiranje sredstev. V teku enega leta je akcija bila zaključena. Potom Kulturne skupnosti SR Slovenije je boroveljsko društvo stole dobilo poklonjene.

Preteklo nedeljo je torej za boroveljsko društvo pri Cingelcu na Trati bil velik praznik. Na prireditvi, na kateri je poleg domačega ansambla „Drava" sodeloval še oktet iz Tržiča in ženski oktet SPD „Obir" z Obirskega, so stole izročili svojemu namenu. Za to priložnost pa je v Borovlje oz. na Trato prišla močna delegacija **Slovenija lesa,** katero je vodil sam generalni direktor inž. France Razdevšek ter drugi vidni predstavniki mladinskih in sindikalnih organizacij te temeljne organizacije združenega dela.

Tem predstavnikom je predsednik SPD Borovlje Andrej Wieser izrekel topel pozdrav in se jim ob tej priložnosti prisrčno zahvalil za tako širokogrudno pomoč, ki so jo izkazali njihovemu društvu. Andrej Wieser pa je ob tej priložnosti lahko pozdravil tudi predstavnika generalnega konzulata SFRJ v Celovcu Darka Testena in Jožeta Vanturja, zastopnika NSKS Filipa Warascha, tajnika SPZ Andreja Kokota in druge. Zatem pa je zbranemu občinstvu spregovoril generalni direktor podjetja Slovenija les inž. Razdevšek, ki je naglasil, da je to bila solidarnostna akcija mladincev v njihovem podjetju združenja dela in da so z veseljem izvedli to akcijo. Povedal je tudi, da je ta akcija bila speljana potom Kulturne skupnosti SRS, ki kot državni organ goji stike tudi z zamejskimi Slovenci. Ugledni gost je potem stole izročil svojemu namenu in društvu zaželel mnogo delovnega uspeha. Nace Naglič, ki je akcijo pri podjetju Slovenja les organizacijsko izvedel, je ob tej priložnosti društvu v Borovljah izročil še knjižno darilo slovenskih klasikov.

Spored nedeljske prireditve je vodil Valentin Polanšek, ki je kot predsednik SPZ na priredtvi prav tako bil pozdravljen in je v dopadljivem tonu napovedoval posamezne točke. Vsi udeleženci so tako bili deležni lepega kulturnega užitka, ker so tako domači ansambel, ki ga vodi Roman Verdel, kakor gostje pevci iz Tržiča pod vodstvom Franca Šabarona in pevke Obirskega ženskega okteta pod vodstvom Valentina Polanška izvajali zanimiv glasbeno pevski spored. Vsem sodelujočim gre vse priznanje in pohvala, ker vlagajo toliko truda v gojitev slovenske glasbene kulture.

Besedo priznanja pa je treba zabeležiti tudi odboru SPD v Borovljah, ki je tudi dvorano dobro pripravilo. Vse je narejeno na novo: Strop in galerija sta prebarvana, zavese nove, tako da je dvorana dobila popolnoma novo lice. Na obrazih občinstva se je videlo veselje in da so z delom boroveljskih prosvetašev zadovoljni. Seveda pa so obiskovalci najbolj bili navdušeni nad novimi stoli, ki dvorani dajejo popolnoma novo lice in razumljivo udobno počutje obiskovalcu.

Novi stoli in urejena dvorana bosta brez dvoma na prihodnje prireditve v dvorano pri Cingelcu privabila še več obiskovalcev. Prepričani smo, da bo tako kot preteklo nedeljo tudi v bodoče, ko je dvorana bila zasedena do zadnjega kotička.

Delegacija SR Tadžikistana bivala na Koroškem

Prejšnji teden se je v Celovcu oziroma na Koroškem spet mudila delegacija Socialistične Republike Tadžikistana, kjer je bila gost koroške deželne vlade, mesta Celovca in Avstrijskih dravskih elektrarn. Uradni sprejem gostov je bil v Zrcalni dvorani deželne vlade, kjer so goste sprejeli najvišji koroški predstavniki z deželnim glavarjem Leopold Wagnerjem na čelu. Le-ta je v svojem govoru poudaril pomembnost teh medsebojnih stikov, tako na kulturnem kot na gospodarskem področju, ki tako koristno služijo v dobrobit obeh narodov. Ker med obema glavnima mestoma — Dušanbejem in Celovcem, ki sta pobrateni, obstojajo že dolgoletne prijateljske vezi, je s strani gostov bila izražena želja po močnejših medsebojnih stikih delovnega ljudstva pobratenih dežel.

Ob večdnevnem bivanju na Koroškem so si gostje ogledali razne zanimivosti naše dežele. Tako so obiskali naprave za hidroelektrarno v dolini Malte in pa elektrarno Rottau v dolini Mele (Mölltal). Direktor Avstrijskih dravskih elektrarn dr. Hauzenberger, ki je spremljal goste, je razlagal funkcionalnost teh naprav. Stvaritve koroških graditeljev na področju proizvodnje prepotrebnega električnega toka so napravile na goste močan vtis. Med drugim so obiskali in ogledali tudi Štalensko goro in muzej na prostem v Gospej Sveti. Ko so se peljali mimo gosposvetskega prestola, je predstavnik Avstrijsko-sovjetskega društva dir. Valentin Just gostom pojasnil, da so tu kneze ustoličevali v slovenskem jeziku.

Ob priložnosti prijateljskega bivanja gostov iz Tadžikistana, je njihova podpredsednica Nišoramo Saripova otvorila v Mestni hiši v Celovcu razstavo „umetniških dragocenosti Tadžikistana", ki bo odprta do 25. septembra tega leta.

Ker je Tadžikistan republika, v kateri je mnogo narodnosti, bi bilo za goste iz Dušanbeja še prav posebno zanimivo, da bi se jih seznanilo s posebnostjo Koroške — koroškimi Slovenci, ki so danes samo še manjšina, pa čeprav so avtohtono prebivalstvo tega ozemlja. Zakaj celovški gostitelji Dušanbejčane še niso seznanili z njimi, ni težko uganiti . . .

Pismo bralca
deželnemu glavarju Wagnerju

Ne morem mimo tega, da Vam ne bi odgovoril na razne trditve, ki jih v zadnjem času širite po radiu in tisku. Odgovoriti Vam moram po tej poti, ker na žalost kljub Vašim trditvam, da imamo Slovenci vse pravice, ne morem odgovoriti po radiu. Tudi to je znak diskriminacije, ker Vi lahko tam igrate proti nam tožilca in sodnika, mi pa nimamo enakih možnosti, da bi se lahko branili pred neresničnimi trditvami in proti hujskanju zoper našo narodno skupnost. To se mi zdi podobno tribunalu, pred katerega je lahko postavljen vsak, ki je vladajočemu režimu neljub ter se ga sodi in obsodi brez dokazov, na podlagi golih sumničenj.

Dokler nimamo možnosti, da bi se proti neosnovanim obtožbam zagovarjali na istem prostoru in pod enakimi pogoji, tudi v Vas ne morem videti demokratičnega predstavnika dežele, temveč diktatorja javnega mnenja. Obsojate tiste, ki se poslužujejo demokratičnih pravic; ne najdete pa enakih besed obsodbe za tiste, ki kršijo državno pogodbo in uničujejo ljudsko imovino. Obsodili ste našo demonstracijo dne 14. 8: 1977 v Škocijanu in dejali, da to škoduje tujskemu prometu (ali morda zato, ker bi tujci zvedeli resnico o razmerah na Koroškem?); niste pa videli ogroženega tujskega prometa ob provokatorski eksploziji pri brambovskem spomeniku, ki je bila izvedena pred očmi policije in je imela samo namen hujskati proti naši demonstraciji. Mar dinamit koristi razvoju tujskega prometa? Ali pa se miniranja niste upali enako obsoditi iz strahu, da ne bi bil prizadet morda kak pripadnik Vašega svetovnega nazora?

Trdite, da se slovenskih demonstracij udeležujejo povsod isti ljudje oz. mladinci. Lahko Vas pomirimo, da smo v Škocijanu sodelovali vsi odborniki in namestniki naše volilne skupnosti in tako zastopali širok krog volilcev; udeleženi pa so bili tudi vsi odborniki naših kulturnih organizacij — kljub temu, da mora skorajda vsak, ki se udeleži teh demokratičnih demonstracij, računati z gospodarskimi posledicami in težavami v službi. Saj le tako moremo razumeti tudi Vaše besede, ko ste v tej zvezi zagrozili tistim, ki so v javnih službah.

Ali je sploh še demokracija, ko se grozi tistemu, ki se bori za spoštovanje zakonov in za izpolnjevanje mednarodnih pogodb? Le v takih razmerah je tudi možno, da pride do takih dogodkov, kot je bilo lani 8. avgusta v Škocijanu, ko je policija brutalno napadla naše mladince, ker so s transparenti pozivali na skupni boj proti neonacizmu, ni pa ukrenila ničesar proti nosilcem kljukastih križev. Tudi Vi kot deželni glavar tega neenakega ravnanja niste obsodili. Pa menda niste bili mnenja, da hujskanje proti manjšini in brutalno ravnaje policije z našo mladino krepi tujski promet?

Zato Vas prosim, da skrbite za to, da se bo na Koroškem delalo po zakonih in ne po ukazih Heimatdiensta — da bomo lahko tudi Slovenci v Vas videli in Vas spoštovali kot demokratičnega deželnega glavarja vseh Koroščev, ne pa „gauleiterja KHD".

Franc Picej
občniski odbornik v Škocijanu

Obvestilo

ZVEZE SLOVENSKIH IZSELJENCEV

Zveza slovenskih izseljencev obvešča, da bo imela v nedeljo 25. septembra 1977 s pričetkom ob 14.30 uri v prostorih gostilne Šoštar v Globasnici svoj

REDNI OBČNI ZBOR
povezan s tradicionalnim
DRUŽABNIM SREČANJEM

Tudi letošnji DAN IZSELJENCEV naj bo mogočna manifestacija nezlomljive življenjske volje našega ljudstva. To je toliko bolj potrebno, ker smo koroški Slovenci po uzakonitvi diskriminacijskih ukrepov prisiljeni, da na podedovani domači zemlji, ki jo avtohtono naseljujemo že več kot 1300 let, znova izpričamo naš obstoj in zahtevamo uresničitev pravic, ki so nam zagotovljene v državni pogodbi.

Zato prisrčno vabljeni vsi bivši pregnanci z družinami, prijatelji in znanci!

Zveza slovenskih izseljencev

Vtisi z maturitetnega potovanja

Naše maturitetno potovanje. Statistično petnajsto. Od 22. avgusta do 5. septembra. Ko smo se odpravljali, je v poletju jesensko deževalo, zdaj, ko smo se vrnili, sije že skorajda jesensko sonce. Dobro, da smo se spet vrnili. Skrbi nas koroška stvarnost.

Kakšno je bilo naše maturitetno potovanje, kaj nam je bilo najbolj všeč, kakšni so naši vtisi, kaj nam bo ostalo še posebej v spominu? Zagreb, Beograd, Skopje, Delfi, Atene, Ohrid, Priština, Dubrovnik, Split, Plitvice. In mnogo drugega. Kraji, pokrajine. In novi ljudje. Vse čisto bežno. Toliko novega, zanimivega. Toliko v štirinajstih dneh. Doma šele bomo prežvekovali. Vsak na svoj način. Eni se bodo posebej radi spominjali Ohrida, tega lepega mesta ob Ohridskem jezeru s številnimi kulturnimi spomeniki, — drugi spet Aten, Dubrovnika, Splita ali mogoče Plitvičkih jezer.

36 maturantov in maturantk nas je letos. 32 nas je bilo na potovanju, poleg tega še geograf dr. Klemenčič s soprogo, asistent tov. Toni Gosar, razrednika prof. dr. Vospernik in dr. Feinig s soprogo, g. Zikulnig in dr. Zikulnig, ki se je zelo obnesel, saj smo imeli v Dubrovniku kar 12 bolnikov in brez zdravnika bi gotovoda še izbruhnila panika.

Dr. Klemenčič in tov. Gosar sta nas opozarjala na kulturne, politične in socialne zanimivosti (imeli smo tudi nekaj mestnih vodičev) ter nam razlagala značilnosti krajev in pokrajin. To je bilo potrebno predvsem tedaj, če smo imeli nekateri zaradi vročine v avtobusu zastrta okna, ali pa smo dremali na petih jopah, — tako, da sami zares nismo bili zmožni zaznavati pokrajinske zanimivosti in posebnosti. Sicer nismo izredno veliko dremali, a kadar smo, smo bili eden do drugega zelo tovariški: spanca potrebna oseba se je naslonila na svojega kolega, — če ji ta že ni prepustil svojega sedeža, gotovo ji je pa prepustil svojo jopico namesto blazine.

Začnimo nekje v sredini, — mogoče z Ohridom: Znamenito je to mesto, v katerem sta Kliment in Naum, Cirilova in Metodova učenca, nadaljevala s širjenjem krščanstva med slovenskimi plemeni. Najstarejši del mesta je na griču pod trdnjavo. Nad nekaterimi ostanki bazilik in grobnic so pozneje sezidali cerkve, npr. zgodnjekrščansko baziliko sv. Sofijo iz 5. stoletja s krasnimi ikonami.

Še pred Ohridom pa smo bili v Grčiji: Stara Grčija je bila ena izmed najpomembnejših središč antične kulture in tu je bila priložnost, da smo si ogledali kraje in pokrajine, o katerih smo bili že toliko slišali; Solun, ki je kulturno in prosvetno središče severne Grčije, Larisso, predvsem pa seveda Delfi, Atene in gorovje Olimp ter Parnas. Seveda smo poskusili tudi grško vino recino, ki ga nam je priporočal predvsem naš profesor latinščine in ljubitelj Grčije prof. Wakounig (nakar smo mu pisali razglednico s komentarji glede recine).

V Dubrovniku smo ostali tri dni. Kakor že zgoraj omenjeno, se je v teh dneh obnesel naš zdravnik dr. Zikulnig. V Dubrovniku pa smo tudi uživali morje in si ogledali to krasno mesto iz 6. stoletja. Značilno za Dubrovnik je, da ima podobo gradu, ki ga obdaja zidovje. Ko se je začelo mesto širiti, so zidali tudi zunaj obzidja. V starem delu so ulice zelo ozke in vodijo po strmih stopnicah v naselja. Vodič, ki nam je razkazoval Dubrovnik, nam je priporočal predvsem sladoled neke kavarne in — zares je bilo to kavarni v profit.

Iz Dubrovnika pa smo se podali v Split, ki je največje dalmatinsko mesto in eno najvažnejših pristanišč. Split slovi posebno po Dioklecijanovi palači iz 3. stoletja. Značilno za ta cesarjev dvor je, da je podoben rimskemu taborišču in je obdan z zidovjem, ki ima štiri vhode (lesena, bakrena, srebrna in zlata vrata). Pred stolnico leži egiptovska sfinga iz granita, nedaleč od stolnice pa je baptisterij, zgrajen v korintskem slogu. V Splitu je tudi Meštrovičeva galerija. V tej smo šele dobili majhen vpogled v delo tega velikega mojstra.

Izredno lepa so Plitvička jezera. Tako prozorna, tako mirna. Med seboj so povezana s slapovi. Slapovi, ki padajo, padajo s takšno vnemo, silo, s takšno močjo . . . Slapovi, ki so sestavljeni iz neštetih kapljic vode . . . postanejo močni in padajo, padajo s takšno energijo, močjo, skorajda bi rekla, s takšno odločnostjo. Ni to simbol tudi za nas koroške Slovence? Tudi mi smo močni edinole z enotnostjo in kakor slapovi bomo z vso odločnostjo stremeli po pravici in izražali svojo življenjsko voljo.

Olga Vouk

Slovensko prosvetno društvo „Obir" na Obirskem vabi na

VEČER SLOVENSKE PESMI

ki bo v soboto 17. septembra 1977 ob 20. uri pri Kovaču na Obirskem. Ansambel „Korotan" SPD „Danica" iz Št. Vida v Podjuni bo izvajal program s katerim je gostoval v Kanadi in ZDA.

Prisrčno vabljeni! *Odbor*

Lepo uspela delovna akcija

Delovna akcija, na katero je Slovensko planinsko društvo Celovec vabilo v nedeljo je lepo uspela. Zadana naloga, da se pripravi drva za zimo in da se obnovi obe klopi na zahodni in južni strani planinske postojanke „Koče nad Arihovo pečjo", je bila hitro izvedena, kako tudi ne, ko pa se je zbralo veliko marljivih planincev, ki so dali vse od sebe, da je bilo delo še isti dan opravljeno.

Glavno zaslugo, da je bila akcija sklicana in izvedena, je imel naš neumorni gospodar planinske postojanke in starosta slovenskih planincev na Koroškem Jozej Miklavčič. On je podaril les za klopi in tudi organiziral transport na planino. Kakor že mnogokrat je tudi tokrat dokazal izredno prizadevnost in ljubezen do našega skupnega doma na Bleščeči planini. Kljub letom, saj bo že letos stopil v 80. leto, je z mladeniškim navdušenjem vodil akcijo in s svojimi dolgoletnimi izkušnjami izžareval idejo in misli, ki so jih naši planinci z veseljem sprejemali in se ravnajo po njih.

V nedeljo je bil čudovit dan. Sonce je prijetno sijalo in ker so naši fantje pošteno pljunili v roke — z dvema motornima žagama so žagali debla na male kose, jih cepili v polena in že kar zlagali v skladovnice. Bolj tehnični ljudje pa so odstranili stare že odslužene klopi in postavili nove — jim je pot pošteno lil z obraza, tako da smo pri tem delu prav gotovo zgubili en do dva kilograma teže, kar je končno samo v korist, saj prevelika teža niti ni prijetna še manj pa v ponos pravega planinca. Tako je nedeljska planinska akcija služila kar dvema namenoma — našemu zdravju in pa planinski koči, katero smo oskrbeli s potrebnimi drvmi za mrzlo zimo in jo tudi na zunaj naredili še bolj privlačno.

Takšne delovne akcije pa imajo še druge prednosti. Vzgaja se namreč smisel za skupnost in tovarištvo, po drugi strani pa znamo tem bolj ceniti to, kar smo si sami z rokami pridelali. Značilno za naše delovne akcije je, da so dobro obiskane in da so prežete z voljo, kako bi naš lepi planinski dom na Bleščeči naredili še bolj atraktiven za vsakogar. Če pomislimo, kakšna je bila planina pred postavitvijo naše planinske postojanke, ko je na tem mestu, kjer stoji sedaj koča, bila podrtija preperelih zidov, obdanih z grmovjem in koprivami in da je takrat le redkokdo zašel tja gor; potem je slika današnje Bleščeče pravi planinski raj, ki ga radi obiskujejo številni planinci in turisti.

Da je danes Bleščeča planina tako atraktivna in obiskovana in turistično zajeta je predvsem zasluga Slovenskega planinskega društva v Celovcu, ki je tam leta 1968 zgradilo planinsko postojanko „Kočo nad Arihovo pečjo", ki uživa velik sloves ne samo na Koroškem, temveč tudi preko meja. In ker igra naša planinska postojanka pomembno vlogo v tolmačenju našega vedno bolj po svetu aktualnega vprašanja, imajo naši planinci mnogo prijateljev ne samo na Koroškem, temveč tudi v drugih državah Evrope in celo na ameriški celini. Tako je bilo na tradicionalnem silvestrovanju pred tremi leti v slovenski koči na Bleščeči zastopanih kar pet držav — poleg Avstrije, Jugoslavija, Kanada, Švica in Zvezna republika Nemčija. Predvsem gre tu za prijatelje, ki smo jih spoznali na Bleščeči planini in s katerimi smo navezali tako tesne stike, da so nas na tradicionalnem silvestrovanju spet obiskali. To je tista iskrena zvestoba do naših planincev, ki je koči upravičeno dala predikat „dom srečanja". In ker smo ponosni na to njeno poslanstvo zastavljamo vse naše razpoložljive sile, da bomo to kočo oziroma ta dom ohranili takšen kakršen je ali pa še atraktivnejši tudi našim zanamcem.

ŠOLSKE IN DRUGE KNJIGE
V KNJIGARNI „NAŠA KNJIGA"

Šolske knjige za novo šolsko leto (proti bonom) dobite v knjigarni „Naša knjiga" v Celovcu.

Pa tudi z bogatim izborom slovenske literature za mlade in starejše bralce se priporoča

KNJIGARNA
Naša knjiga
Celovec, Paulitschgasse 5—7

Spodbuden začetek

Tako lahko označimo enotedensko razstavo slik in grafik mladega Šmihelčana Stanka Sadjaka v kleti Mestne hiše v Celovcu. Sadjak, ki je sicer zaposlen pri Avstrijskih železnicah, se ukvarja s slikanjem le priložnostno zaradi konjička. Reči je treba, da se opazi soliden študijski pristop in da se hoče slikar — samouk še nadalje razvijati na posameznih področjih.

Od grafičnih tehnik je bil na razstavi zastopan lesorez. S temo „H kolodvoru" je dosegel Sadjak prvo mesto na mladinskem sindikalnem slikarskem tekmovanju v Parizu. V lesorezu se opazi, kljub določeni ploskovitosti, že močna virtuoznost in obvladanje materiala. To zvrst grafike naj bi slikar razvijal še naprej. Predstavljenih je bilo tudi nekaj risb z barvnim svinčnikom. Značilna je močna, poudarjena črta in občutek za opazovanje posameznih podrobnosti. Ostale slike so bile izdelane z barvnim lakom ali v kombinaciji laka in žaganja. Slika v glavnem na les. Lastnosti laka omogočajo prelivanje barvnih tonov in izgrajenost slike v smeri abstrakcije. Manj prepričljiv je slikar v delih z izključno simbolistično vsebino — celo eksistenčno, moralizirajočo in kjer se opredeljuje kot novi realist.

Kombinacija laka in žaganja nanešena na slikarsko podlago ustvarja reliefnost in s tem slika nekako stopa v prostor. Razgibanost zunanjih oblik v sicer tradicionalnem ploskovitem slikarstvu povezuje gledalca, prostor in sam predmet gledanja v celoto.

J. Tehovnik

Št. Ilj ob Dravi

Cilj nemško-nacionalnih društev je netenje razdora med Koroški obeh narodnosti in pa ščuvanje proti Slovencem, ki se borijo za svojo samoohranitev. Kot nadaljni ukrep, ki služi tem nemško nacionalnim silam, je vsekakor julijska zakonodaja, ki je Slovence omejila samo še na nekaj vasic ob vznožju Karavank, kar nas spominja na Amerikance, ki so avtohtono ameriško prebivalstvo potisnili v rezervate. Da koroški Slovenci takšno zakonodajo odklanjamo je seveda popolnoma jasno.

V Št. Ilju ob Dravi je „stara" navada, da „Kameradschaftsbündlerji" polagajo vence samo pred nemško napisano ploščo padlih vojakov, čeprav sta na stari šentiljski cerkvi vgrajeni dve tabli v spomin padlim vojakom — nemška in slovenska. Vsem je znano, da so Slovenci kot Nemci skupno krvaveli na raznih frontah, danes pa se počasti s strani tega „Vereina" samo tiste žrtve, katerih imena so vklesana na nemški tabli.

Če so takoimenovani „Kameradschaftsbündlerji" ustanovili svoje društvo zato, da v častnem spominu ohranijo padle tovariše vojake, potem naj ne delajo razlik, kajti vsi brez razlike na narodnost so morali v minulih vojnih morijah žrtvovati svoje najdražje — življenje. Zelo se čudimo, kako morejo biti pripadniki tega društva tako ozki in netolerantni, da delajo takšne razlike med padlimi vojaki tovarši, ki izhajajo iz iste fare ali celo iz iste vasi.

Ker so se prebivalci Št. Ilja zaradi tega zavestnega zapostavljanja mrtvih čutili užaljene, so nad nemško napisano ploščo padlim vojakom pridjali slovenski napis z besedilom „za vse padle vojake", pod ploščo pa položivi cvetice v rdeče-belo-rdečih barvah. Upajmo, da bo to opozorilo vsaj zaslepljencem odprlo oči in da bodo imeli toliko civilne korajže, da bodo vplivali na svoje „peteline", da prenehajo s takšnim očitnim zapostavljanjem mrtvih sotovarišev.

Slovensko prosvetno društvo „Jepa-Baško jezero" vabi na ogled barvnega filma

POTOVANJE PO JUŽNI AMERIKI (I. del)

Predavanje bo v soboto 24. septembra 1977 ob 20. uri pri Pušniku v Ločah. Predava kaplan Marko Jernej.

Odbor

Črtice in novele

1907—1909

PRAVICA ZA PRAVICO

Pozdravila sva se, nato pa sva govorila o pustih vsakdanjih stvareh, ki niso zanimale ne mene, ne njega; kakor da bi se misel umikala misli, oko očesu; zakaj zdelo se nama je obema, da bi morala zapeti pesem o smrti, če bi govorila, kakor je bila beseda v srcu ... Pred nama, nad nama, vse okoli naju pa je bila pojoča, dišeča, bleščeča pomlad; le daleč, globoko pod nama, sivo mesto — kakor preteklost.

„Vrniva se!" je rekel. „Če gledam tako prešerno mladost, mi je skoraj pri duši, da bi jo sovražil; kakor pogledam v stran in se razjezim, če srečam lepo žensko. Zakaj človek je podel: pokaži mi le enega izmed vseh, ki bi ne sovražil, kar mu je na vekomaj nedoseženo ali kar je izgubil za zmerom ... Vrniva se!"

Kmalu sva bila spodaj, v prahu in dimu, med visokimi tvornicami in novimi, neprijaznimi, še po apnu in vlagi dišečimi poslopji.

„Zdaj sva doma!" se je nasmehnil. „Nikjer več se ne počutim domačega nego v kraju, kjer ni življenja. To grmenje koles, ta črni dim, to beganje, pehanje in hlastanje upognjenih ljudi ni življenje, je le smrti same porogljiv nasmeh, hudoben pozdrav ... Če se ti zdi, stopi z menoj; pila bova čaj!"

Stanoval je v eni izmed tistih sivih predmestnih hiš, ki so druga drugi enake; brez samosvojega obličja so, brez svoje besede; brez zgodovine — kakor ljudje, ki stanujejo v njih: sužnji brez samosvojega življenja, ne ljudje, temveč ljudstvo.

Stopila sva v izbo, ki je bila spodobno opravljena; meni pa se je zazdelo, da diši po mrtvecih; ne mogel bi se veselo smejati, ne mogel bi peti v nji.

„Kaj se razgledaješ?" je rekel Malinovec. „Prav res je, kar misliš! Mesec dni je, ko je ležal mrtvec v tej izbi; tam je stal oder, pred oknom. Mlad človek je bil, ki ni hotel umreti; tri dni in tri noči je ležal v omotici in je stokal, preden se je vdal ... Saj zato sem jo najel, to izbo; in še dobiček sem napravil, ker je zelo poceni, dokler se ta duh ne razbeži. Tukaj so misli mirne in si ne žele na pota, ki so na veke zagrajena!"

Govoril je in je kuhal čaj. Nato je točil: dve tretjini čaja, tretjino žganja. Mračilo se je v izbi.

„Pij! Ali še veš, kako je bil takrat slaven moj čaj. Popili ste ga pač sto veder! — Luči nama ni potreba; ob teh zgodbah, ki si jih midva pripovedujeva, je bolje, če obraz ne vidi obraza!"

Pil je počasi, pomislil je dolgo, nato je izpregovoril s tišjim glasom.

„Glej, ustvaril sem si teorijo — to se pravi, sama se je mirno in brez sile porodila iz trpljenja. Popolna je, da malo takih, brez vrzeli; tako jasno leži na dlani, da še dokazovanja ni treba; in tako trdno stoji, da je nobeno modrovanje ne izpodnese ... Saj nova pač ni in prikazala se je že mnogim v mnogoterih oblikah; ampak veseli me, da se je meni tako čista razodela. Na moje telo in moje srce je zapisala svojo matematično formulo ... Odcedil sem sosedu kapljo krvi; zato zahteva trdna in neusmiljena teorija, da mi jih drugi sosed odcedi dvoje; in tistemu drugemu sosedu jih troje odcedi tretji sosed ... in tako dalje, zmerom matematično. Toda — kaj praviš, čigavo trpljenje je največje? Ali prvega, ali drugega, tretjega soseda in tako dalje? Prvega; zato namreč, ker je pač prvi in ker je zategadelj trpel trpljenje vseh drugih ... Spočetka se mi je zdel ta nauk zavozlan in hkrati suhoparen. Bal sem se, da sem odel ves svet z eno samo suknjo, s svojo namreč. Nato sem se napravil, da bi si ogledal nehanje in trpljenje svojih bližnjikov; videl sem, da je moj nauk na vekomaj ustanovljen in potrjen ... Čemu si prebledel, tovariš ... O, ustanovljeno je od vekomaj na vekomaj; dvoje rdečih kapelj za eno, troje za dve! ... Noč je pogledala v izbo, lepo jo pozdravi! Zdaj ne vidim več tvojega obraza in ti ne vidiš mojega; čašo otiplješ z roko in jaz točim v temi ... Zdaj lahko govoriva; misel gre sama k misli in sramu ni več ..."

Nato mi je povedal svojo zgodbo. Tiho je govoril in mirno, kakor da bi bral povest, ki mu je že zdavnaj znana in se mu zdi že dolgočasna. Tako temno je bilo v izbi, da niti njegovih oči nisem razločil in da nisem vedel, če so bile motne ob spominu.

II

Tisto poletje, ko sem šel in me niste več videli, sem se zaljubil. Na tak način se je to zgodilo, da sem bil srečen do nebes in da sem zardeval od sramu.

Romal sem nekoč brez misli in brez skrbi; žito je pošumevalo ob toplem vetru, nebo je bilo jasno in milo, da bi videl skozenj sam paradiž in angele v njem. Tam pred menoj, kakor mak iz žita, se je zasvetila rdeča ruta. Od daleč sem videl rdeča lica, svetle rjave oči sem videl, smehljajoče, po sladki vdanosti koprneče ... To se je zgodilo ob tisti uri, pod tistim nebom in v tistem kraju, ko je bilo moje srce željno vsega lepega in ko je struna le čakala, da bi zapela.

Ko mi je prišla naproti, sem ji zagradil pot.

„Kam, dekle, in kako ti je ime?"

Ker sem se smejal, se je mejala še ona.

„Ne daleč!"

„Če ne daleč, pa pojdem s teboj; moja pot drži tja, kjer je najlepše!"

In sem se vrnil ž njo.

Lepo dekle je bilo; Bog se me usmili — še danes ta dan bi jo trepetaje poljubil ... Sit sem bil mestne lepote, tistih parfumiranih lilij, tistih finih, kako bi rekel, izšolanih lic, tistih zrelih oči; tam je edinole treba, da je bil človek pameten in izkušen; vest, srce, iskrenost — kaj vse tisto! Če nam je bilo dovolj, sva se razšla, kakor dvoje znancev, ki

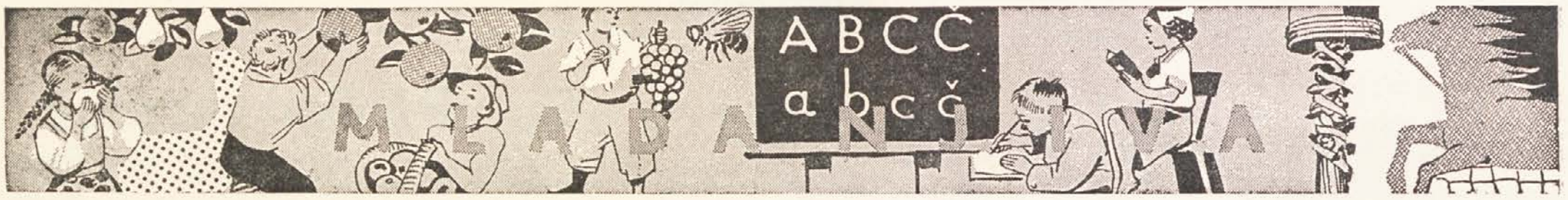

Zgodba o žlici, vilicah in nožu

Samo po sebi se razume, da imamo pri kosilu poleg krožnika na mizi žlico, vilice in nož. Največkrat niti ne pomislimo, da imajo ti drobni vsakdanji predmeti svojo zgodovino in da pričajo o razvoju človeške omike.

Nazstarejši izmed te trojice je gotovo **nož.** Že v najstarejšem obdobju človeške zgodovine so ljudje, ki so živeli v skalnatih duplinah, poleg gorjače in preproste sekire uporabljali tudi nož za pobijanje in razkosavanje lovskega plena. Nož je bil hkrati orožje in orodje. Seveda je bil kaj preprost. Priostren jelenov rog ali ošiljena kost je bila kar uporabno bodalo. Nož za rezanje so naredili prazgodovinski ljudje tako, da so izbrusili primeren kos trdega kamna kresnilnika ali obsidiana. Minevala so tisočletja. Ljudje so izumili način pridobivanja kovin iz rud in obdelovanja kovin. Poslej so kovali nože, meče in razno orodje iz brona, pozneje pa iz železa. Železen oziroma jeklen nož je dobil ročaj in se po obliki ni več bistveno spreminjal.

Za **žlico** pač lahko rečemo, da nikoli ni bila orožje, ampak le pripomoček za zajemanje. O rojstvu žlice vemo bolj malo. Primerno prirezan kos lubja, lupino kakega sadeža ali školjčno lupino z lesenim ročajem lahko smatramo za davne prednike žlice. Gotovo pa so ljudje že zelo zgodaj znali iz trdega lesa izrezljati manjšo zajemalko, ki se niti ni dosti razlikovala od današnje žlice. Še v prejšnjem stoletju so bile lesene žlice zlasti pri revnejših ljudeh splošno v rabi. Pravzaprav izdelujejo lesene žlice še danes, le da imajo precej dolge ročaje in služijo samo za mešanje jedi med kuhanjem. Imenujemo jih kuhalnice.

Najmlajši član jedilnega pribora pa so **vilice.** Vilice so se pojavile pred kakimi tristo leti, pa še takrat so jih poznali le v imenitnih in bogatih hišah. Preprosti ljudje so še dolgo jedli kar s prsti.

Leta 1608 je bogat Anglež po imenu Thomas Corriat potoval po Italiji. V svojem dnevniku je opisoval krasne beneške palače, ki stojijo na vodi, marmornata svetišča starega Rima in druge znamenitosti. Najbolj pa se je čudil temu, da Italijani ne jedo mesa s prsti, ampak uporabljajo majhne vile iz železa ali srebra. Ko se je vrnil domov, je povabil goste na pojedino in jim ponosno kazal, kako se jé z vilicami. No, gostje so menili, da ta reč ni posebno pripravna. In tudi res ni bila. Tiste vilice so imele sicer lepo izdelan in okrašen ročaj, ampak samo dva šiljasta roglja. Bile so podobne današnjim glasbenim vilicam. Kos mesa je kaj lahko zdrknil s takšnih vilic.

Preteči je moralo še nekaj desetletij, preden so prišle vilice v rabo v Angliji in potem še v drugih evropskih deželah. Med tem so se seveda izboljševale, dobile so tri in celo štiri roglje, kot jih imajo še dandanes. Starokopitni ljudje so pač menili, da jim je bog dal deset prstov in so zato vilice čisto odveč.

Poznamo legende o nastanku mnogih stvari, na primer o tem, kako je človek dobil ogenj, kako se je naučil kovati itd. Pripovedka pravi, da so izumili vilice takrat, ko so prišli v modo velikanski čipkasti in poškrobljeni ovratniki. S takšnim ovratnikom se človek res ni mogel skloniti nad krožnik ali nad pladenj in je potreboval vilice kot podaljšek roke. Morda je v tem kanček resnice, res pa je, da je rodil vilice kot tisoč drugih reči napredek človeške omike, spoznanje, da ni higiensko niti lepo jesti s prsti. V časih, ko so vilice prihajale v rabo, so ljudje tudi češče menjavali perilo, so se bolj pridno umivali in kopali, pri jedi pa so uporabljali tudi čiste krožnike in prtiče.

Na poti v šolo

Pika hodi v prvi razred, na poti v šolo pa mora prečkati široko, prometno cesto. Po tej cesti drvijo avtomobili, med njimi in za njimi pa se izgubljajo kolesarji. Toda Piko spremljajo vsako jutro otroci iz hiše. Danes, to jutro, je prišel ponjo Brunček. Pozvonilo je. Pika je že pripravljena na pot. Babica odpre vrata, na pragu v veži stoji Brunček.

„Poglejta na desno in na levo! Pazita na cesto, pazita ..." pravi babica.

Pika in Brunček pa sta že sredi nihalnih vrat, že gresta po pločniku pod brstečimi lipami in gledata na cesto. Tod pa drvijo avtomobili, cela reka jih je, po desni gor in po desni dol. Na robu pločnika se ustavita. Brunček čaka na trenutek, ko se bo vrsta vozil na široki cesti razklenila. In razklenila se je. Zagledala sta drugo stran ceste. Brnenje motorjev se je izgubljalo v spokojnem jutru.

„Zdaj, Pika, čez!"

Brunček je stopil s pločnika in pocukal Piko. Pika je stopila na cesto. Pogledala je proti desni — nič. Pogledala je proti levi — od tam pa je privozilo kolo. Vrtelo se je in vrtelo, vrtelo. Zdaj zdaj bo tu. Spustila je Brunčka. Obstala je. Trdno je zamižala. Kolesar je zavrl kolo, a bilo je prepozno. Pika je padla. Kolesar je privzdignil otroka.

„Te kaj boli!" je vprašal kolesar Piko.

Pika se je prestrašila, joj, kako se je prestrašila.

„Ne, ne, nič me ne boli!"

Brunčkova mama je pritekla s kozarcem mrzle vode.

„Pika, na, mrzlo vodo, samo prestrašila si se!"

Za Brunčkovo mamo je pritekla babica.

„Pika, ali nisem rekla, poglej ..."

„Saj sem, avta ni bilo, kolesa pa nisem videla!"

Zasopla in prestrašena je Pika popila mrzlo vodo. Na drugi strani ceste je gledal Brunček ves začuden in prestrašen v Piko. Pika in babica sta šli čez cesto. Tam sta se Brunček in Pika prijela za roke in stekla po pločniku v šolo. Tam je povedal Brunček Pikini učiteljici vse o Pikini nesreči.

„Pika, hočeš domov!" jo je vprašala učiteljica.

„Ne, ne, ne!"

Učiteljica jo je stisnila k sebi in ji rekla:

„Ampak, Pika, drugič moraš paziti tudi na kolesarje!"

Pika je svetlo pogledala učiteljico.

„Bom, bom — saj kolo ni res nič proti avtu, ampak povozilo bi me pa ravno tako lahko!"

Branka Jurca

France Bevk

Teleban in abeceda

TELEBAN OKROG POSEDA,
GUBA ČELO, V SONCE GLEDA,
NOČE V GLAVO ABECEDA.
I — U — O — E — A,
NAŠE MUCE NI DOMA.
KOD SE KLATI, DA JE NI!
V STARI BAJTI MIŠ LOVI.
BAJTA SE NA KUP PODERE,
MUCA SE „MRNJAV" ZADERE,
SE PO BREGU V DOL POTOČI,
SE PREKUCNE, SPET POSKOČI,
KO POSKOČI, UJAME SMEH
IN GA TLAČI V MIŠJI MEH,
KO GA TLAČI, MEH JI POKNE,
SMEH UTEČE, MAČKA ŠTOKNE,
ZDAJ NI SMEHA, NITI MEHA ...

MUCA SE DOMOV BOJI,
TELEBAN DOMOV NE SME,
KER MU V GLAVO NIČ NE GRE.
I — U — O — E — A,
NAŠE MUCE NI DOMA ...

Človek se uči, dokler živi

Živel je starec, ki so ga vsi spoštovali, saj je bil izkušen in moder kot le malokdo. Toda čeprav je veliko znal, je starec pogosto dejal:

„Človek se uči, dokler živi ..."

Nekega zimskega večera je starec sedel ob ognjišču. Nenadoma je nekdo potrkal na vrata.

„Naprej!" ga je povabil starec.

Vrata so se odprla in na pragu je obstala deklica.

„Dober večer," je pozdravila, nato pa rekla: „Doma nam je ugasnil ogenj. Prosim te, daj mi malo žerjavice."

„Seveda, deklica, dal ti jo bom. Toda povej mi, kako pa boš nesla žerjavico? Imaš kakšno posodo?"

„Nimam."

„Toda brez posode ne boš prinesla žerjavice do vaše hiše."

„Bom. V roki."

„V roki? Opekla se boš!"

„Ne bom se, boš videl."

Deklica se je sklonila, si najprej položila na dlan nekaj pepela, nato pa položila na pepel dva koščka žerjavice. Zahvalila se je starcu in odšla.

Tedaj se je starec zamislil in si rekel:

„Hm, kako je bilo preprosto in iznajdljivo! Jaz pa se tega nisem mogel spomniti. Tudi od otroka se človek lahko kaj nauči. Prav zares: Človek se uči, dokler živi ...

---

se jima je pričelo zehati — adijo in amen! ... A glej zdaj, glej lepoto, ki jo je Bog sam ustvaril in ki so jo čuvali vsi angeli njegovi! Ne samo tiste rdeče, rahlo odprte, zmerom smehljajoče ustnice, ne samo tista lica, polna, vabeča, dišeča, kakor od jutranje rose umita, ne samo tiste oči, ki nikoli niso videle greha, vesele, rjave, nedolžne — kaj bi govoril! Vsa, kakor je bila, je vzrasla blagoslovljena iz te blagoslovljene gorenjske pokrajine. V tistem trenotku, ko se je zasmejala in ko je izpregovorila, sem vedel, ka je ljubezen. Jaz, ki sem ljubil stotero lepih žensk. Njen pogled, njen smeh, njena beseda — vse samo božje razodetje! Ni lepše govorice na svetu od gorenjščine! Zakon bi moral prepovedati, da bi jo govoril kdo drugi nego gorenjska dekleta! Pesem naravnost iz srca, pomladanska, rosnozvočna — kdo bi se predrznil, da bi lagal v gorenjščini? ... Tako sem namreč takrat mislil, ob tisti uri, ki sta se bila zmenila zanjo Bog in satan.

Nič mi ni bilo mar, če je misel v njeni besedi in če je tista misel pametna ali ne; tudi mi ni bilo mar njenih rjavih, krepkih rok, njene rdeče rute, njenega pisanega krila — vse je moralo biti tako; tako je bilo najboljše in bi ne smelo biti drugače ...

Prijel sem jo za roko in nič se ni branila.

„Zdaj mi vsaj povej, kako ti je ime, čigava si in odkod, vse kako in kaj!"

Pogledala mi je čisto naravnost v oči in se je smejala.

„Zakaj vprašujete, gospod? Ime mi je Minca — glejte, tam doli sem doma, tam je naša hiša!"

Strmo pod nama se je svetila vas; visela je ob rebri in se je vsa bela in zadovoljna smehljala v dolino, na zoreče polje.

„Tam je naša hiša — izza jablan gleda!"

V tistem trenotku je oživelo in visoko vzplalo v meni tiho koprnenje iz mladosti. Nikoli ni umrlo; slišal sem, kako je zašepetalo, kadar sem bil sam. To je bilo koprnenje po grudi. Eno samo leho da bi imel, en sam vrt, troje korakov počez, troje nadolgo ... In svetle sanje da bi imel prostrano polje, zelene loke, pod soncem šumeče travnike in nad vso to živo krasoto belo hišo z zelenimi okni in visoko streho, hlev za hišo in v hlevu petero marogastih, belorjavih goved in kuštravega psa na dvorišču; in malo višje tam skedenj in visoko gori ob rebri dolg kozolec ... in zvečer bi, trudni in veseli, sedeli za tisto široko mizo pod jaslicami; mati bi kuhala večerjo, mi bi rešetali svoje modre uganke ... tiho, sanje, tiho! Kal ste šle, prešerne? ... Tako se je vzbudilo v meni, ko sem ugledal njen beli dom.

„Tja bi šel s teboj, Minca, pa bi za zmerom tam ostal!"

Bolj je verovala mojemu hrepenenju nego jaz sam; meni je bil celj na nebu, nji pod nogami.

„Zakaj bi ne ostali tam?" se je zasmejala. „Ampak vi ste gospod iz mesta, vsega dobrega vajeni, na obleki se vam pozna in na rokah; tam je vse lepše, vse drugače je tam!"

Ob teh besedah me je bilo sram gosposke obleke in belih rok.

„Če se ti zdi, Minca, da je lepše tam in da bi rajši bila tam, pa pojdi z menoj! Kar takoj se vrni in pojdi z menoj!"

„Kako bi, ko še ne vem, kdo da ste, in ko vi še ne veste, kdo da sem, in ko sva se komaj še videla?"

„Pa kaj, da veš, kdo sem jaz, pa kaj, da vem, kdo si ti! Kaj ni zadosti, da se imava rada? Jaz vem, da si lepa, in vem, da sem neumen in da te imam rajši od samih svetih nebes — in drugega ne maram vedeti nič in vse drugo ni nič!"

In pomisli — verjela je do zadnjega vsem mojim besedam; in pomisli še bolj — sam sem verjel vsem svojim besedam!

Gledala mi je naravnost v obraz, dolgo in tiho; temno so gorela njena lica, njene oči so bile rosne.

„Če tako mislite!"

Z obema rokama sem jo objel in poljubljal sem jo na lica in na ustnice.

Nazadnje pa me je pogledala in se je nasmehnila in je rekla:

„Rada vas imam, kakor ste!"

Držala sva se za roko in sva šla počasi nizdol po strmi rebri; do tiste visoke, krivenčaste tepke sva šla, ki se je tako natanko spominjam, kakor da je začetno znamenje vseh mojih in tujih bridkosti.

Tam sva sedela v senci, gledala sva v dolino in sva se pogovarjala, kakor da sva sama na svetu. Edinole najina ljubezen je živela — vse drugo je utonilo Bog vedi kam in Bog vedi kdaj.

„Kaj vam ne bo dolgčas, če se preselite k nam? Pusto je pri nas — te hiše poglejte, kakor da bi spale! In neumni smo; prav nič ne vemo, prav nič ne znamo, komaj govoriti! Vi govorite vse drugače, toliko da vas razumem!"

„Saj to je nesreča, ljuba duša, otrok moj! Da sem se tako daleč izgubil, da sem tako strašno izgrešil pot, to je nesreča! O, da bi govoril kakor ti, o, da bi mislil kakor ti! Ampak verjemi: čez teden dni bom govoril in mislil kakor ti! Pa kaj si rekla, da spe te hiše? Nič ne spe! Le glej, kako te bele pozdravljajo, kako ti s prijaznimi okni mežikajo! In tudi mene pozdravljajo, se mi zdi! Kaj ni tvoje tisto okno, tisto tam, ki je vse rdeče od nageljnov?"

Zardela je od radosti.

„Moje je! Prav tisto je moje! Takoj si ga spoznal — zdaj vem, da me imaš rad! In tudi moji nageljni so te spoznali — takoj so te pozdravili! Vi moji nageljni, pozdravljeni!"

„Kdaj pojdeš z menoj? Takoj pojdi!"

„Kako bi takoj? In zakaj bi ti ne z menoj, da bi se razgledal po naši domačiji?"

„O Minca, tvoj ženin sem, ne tvojega očeta zet!"

„O dragi, tvoja nevesta sem, ne tvoje matere snaha!"

Pa sva molčala.

„Kaj bi?"

Ona je pomislila, pritisnila je dlani na čelo, vzbočila je ustnice; in nikoli, če bi živel do konca vseh dni, ne bom več videl takih ustnic.

Tako počasi so njene roke omahnile, tako počasi je okrenila glavo in izpregovorila je tako tiho, da me je izpreletelo do srca.

„Povej mi najprej, preden ti sama povem: ali me imaš zares rad?"

(Dalje v prihodnji številki)

Asimilacija na avstrijski način

Historia magistra vitae — Zgodovina, učiteljica življenja. To vsebine polno reklo, kot da danes ne velja več. Lep primer za tako trditev je vsekakor obnašanje Avstrije v tako imenovanem manjšinskem vprašanju. Vendar nam tu ne gre le za obveznosti, izhajajoče iz 7. člena državne pogodbe. Gre nam za mnogo več. Spraševati se moramo, do kod bo še segla brezbrižnost in zavestno omejevanje osnovnih pravic vsakega posameznika in kršenje osnovnih načel človeškega dostojanstva, pa naj bodo te pravice, ta načela zapisana v nekem pravnem aktu, ali ne. Človek je ČLOVEK z ali brez mednarodnih dokumentov. In ta ČLOVEK se Slovencem na avstrijskem Koroškem grobo jemlje, in to kljub nekemu mednarodnemu dokumentu. Poleg svetovno znanih žarišč rasnega razlikovanja in zatiranja v svetu, zatiranja, ki temelji na nekakšnih, že zdavnaj preživelih težnjah po ohranjanju koristi in privilegijev, mednarodna skupnost dobiva novo, vse bolj ostro oblikovano žarišče — avstrijsko deželo Koroško.

Avstrija je demokratična država, katere državnostna suverenost temelji na državni pogodbi, sklenjeni med zmagovalci v drugi svetovni vojni. Avstrija je druga republika. Dvakrat v zgodovini je bila izbrisana s političnega zemljevida Evrope. Prvič takrat, ko se je med prvo svetovno vojno razsul stoletni habsburški imperij in se je iz njegovih ruševin rodila prva avstrijska republika; drugič pa v usodnem letu 1938, ko je Hitler Avstrijo z „Anschlussom" priključil tretjemu „Reichu". Po zmagi zaveznikov in dokončni kapitulaciji hitlerjevske Nemčije so bili dani pogoji za ponovno vzpostavitev avstrijske državnosti. Rodila se je druga avstrijska republika.

Ta druga republika pa je iz okupirane dežele nastala tudi zato, ker so avstrijski državljani sodelovali v skupnem boju proti nacizmu. Neljuba resnica je namreč za današnjo, zlasti uradno Avstrijo, da je velika večina „pravih" Avstrijcev sodelovala v „veliki borbi za domovino", za nemštvo, kar pomeni, da so bili ti „pravi" Avstrijci vzorni Hitlerjevi soldatje in nemalo njih, „strokovnjakov za Balkan", prav dobro poznajo tudi naši naradi. Zaradi takih dejstev bi Avstriji po kapitulaciji pripadal edinole status premaganca, vendar ni bilo tako. Avstrijski politiki so takrat zagovarjali trditev: „Avstrija je prva žrtev nemškega nacizma, Anschluß je bil vojaška, nasilna priključitev k tretjemu ‚Reichu'. Svobodoljubni Avstrijci so sodelovali na strani zavezniških vojska."

Da, to je bila resnica. Anschluß je bil vojaška, nasilna priključitev k Nemčiji, vendar se je tudi izredno velika večina Avstrijcev jasno in glasno izrekla za to priključitev in kasneje sodelovala pri vojnih grozodejstvih nacistične soldateske. Res pa je tudi, da je v Avstriji med drugo svetovno vojno delovalo dobro organizirano gibanje — koroški partizani, katerih večino so predstavljali prav koroški Slovenci, danes preganjana in brezpravna narodnostna manjšina, živeča znotraj meja republike Avstrije, tiste Avstrije, ki se ima za svojo vzpostavitev zahvaliti predvsem njim.

Ne le zato, ker pripadamo istemu narodu, temveč tudi zato, ker moramo misliti človeško, nam ne sme biti vseeno, kaj se dogaja v osrčju tako izmučene Evrope. Tu ne gre več le za nekakšne ideološke razlike, za upravičenost nekakšnega izmišljenega „prastrahu", gre za dobro načrtovani in do skrajnosti premišljeni etnocid, ki ne pomeni nevarnosti le za prizadeto narodnostno skupnost, temveč je v posmeh vsemu humanistično mislečemu človeštvu — tistemu človeštvu, ki si želi mirnega in vsestranskega razvoja vseh svojih potencialnih zmožnosti in sposobnosti. To ni niti patetika, niti utopizem, to je realna in uresničljiva vizija vsega svobodoljubnega človeštva.

Ne bilo bi pošteno, ko bi vsevprek trdili — Avstrija, Avstrijci nasploh. Ne. Veliko je v Avstriji tudi njih, ki mislijo pošteno, delujejo pošteno in različnost v jeziku jim ne pomeni nikakršne ovire. Toda žal v Avstriji ne morejo dokončno opraviti z neko preživelo, a iz preteklosti predobro poznano, najbolj mračno ideologijo človeške zgodovine. To ideologijo ljubosumno varujejo tisti ljudje, in žal jih ni malo, ki z nostalgijo gledajo nazaj na stare čase, ko so se kot „gospodarji" sprehajali po številnih deželah zasužnjene Evrope in krvavo propagirali „kulturo nacizma iz tega stoletja". Na ves glas prepričujejo sebe in druge, da so prvi na braniku germanske kulture, ki jo morajo skrbno varovati pred nevarnostmi slovanske povodni — te drhali nečiste krvi in brez prave kulture. Imajo se za viteze na okopih človeške civilizacije, ki ji grozi nevihta barbarstva. To je njihova vojna, ki pa jo žele podtakniti vsemu človeštvu. Nekoč jim je to uspelo, toda verjeti morajo, da je bilo to zadnjič.

Ta fašistoidna skupina „pravih" Avstrijcev, ki se sami radi imenujejo tudi za „avstrijske Nemce", zbrana v z državno pogodbo prepovedanih organizacijah in društvih, potiska vso Avstrijo v sramoto. Pred njimi je kapitulirala celo uradna avstrijska politika, je kapitulirali skoraj ves avstrijski tisk, toda pred njimi niso kapitulirali tisti, proti katerim je vsa ta gonja naperjena — koroški Slovenci, vsaj tisti ne, ki so si upali Slovenci tudi ostati. In teh ni tako malo, kot trdi avstrijska vlada. Oni vedo za svoje pravice in jih vztrajno zahtevajo. Vztrajno se bore za tisto priznanje, ki jim ga je zgodovina dala že davno, ne morejo pa ga od avstrijske državne administracije. Absurdnost nekega stanja. Na avstrijskem Koroškem divja še vedno, skoraj šestdeset let po tisti zgodovinski prelomnici, ko so južnoslovanski narodi dobili svojo državnost, kakršna že je bila, neizprosen boj za najosnovnejše možnosti obstoja slovenskega narodnostnega življa.

„Prastrah" je učinkovito orožje v rokah neonacistov v Avstriji. Ne da bi zardeli od sramu, brez kakršne koli znanstvene podlage strahovito potvarjajo zgodovino. Kljub vsem nespornim dejstvom trde, da je Koroška vse čase bila, je in bo nemška dežela. Najnesramnejši in do skrajnosti cinični pa so, ko tiste, ki so se uprli Hitlerju in nacizmu, zmerjajo za izdajalce domovine in sebe imenujejo domovini zveste, ker so junaško prelivali svojo kri pred Moskvo, Stalingradom in širom Evrope za Veliko Nemčijo, braneč idejo pangermanske prevlade sveta. Partizansko odlikovanje na suknjiču je danes v Avstriji izdajalsko dejanje, kljukasti križ pa znak največje predanosti domovini. Quo vadis, Austria?

Politične rešitve so vedno le dolgoročne rešitve, vse do takrat, ko jih kot edino veljavne in pravične sprejmejo dejanski, konkretni ljudje, tisti, o katerih usodi se odloča. Politična akcija je nemočna, če se z razumskim dokazovanjem ne preseže ideologija. Politična akcija se lahko nasloni na oblast in ta lahko uporabi grobo silo — policijo, vojsko ali obe skupaj, toda to položaja ne more spremeniti, lahko ga za nekaj časa umiri, a le navidezno; slej ko prej vulkan, ki se je pritajil, izbruhne in največkrat z mnogo večjo močjo.

Avstrija si prizadeva položaj na avstrijskem Koroškem rešiti politično, seveda v škodo slovenske narodnostne skupnosti. Toda to reševanje že vrsto let čepi v slepi ulici, iz katere kot da ne more, ali noče najti izhoda. To dokazuje dejstvo, da je vrhunec reševanje doživelo z izjavo enega najvišjih avstrijskih državnih funkcionarjev, v kateri slovenski manjšini milostno podeluje pravico do asimilacije — torej do pojava, ki enostavno rečeno pomeni etnocid, oz. izničenje pripadnikov neke narodnostne skupnosti. Pri asimilaciji gre za odpravljanje razlik, ki obstoje med posameznimi družbenimi ali nacionalnimi skupinami. Celoten kompleks, ki ga zajemajo procesi asimilacije, je kompleks kulture, pri čemer moramo razumeti pojem kulture v najširšem, socialno-antropološkem smislu. Torej gre pri asimilaciji za takšne procese, v katerih prevzema ena družbena ali nacionalna skupina od druge skupine, s katero prihaja v tesen stik, njen način ravnanja, mišljenja, vrednotenja, skratka njen način življenja — njen modus vivendi. V končni posledici vodi asimilacija do integriranja kulturno in etnično različnih skupin. V primeru koroških Slovencev v Avstriji je popolnoma razvidno, da bi bil končni rezultat asimilacije tak, da bi se pripadniki slovenske manjšine popolnoma zlili z večinskim narodom in bi popolnoma opustili in izgubili svoje kulturne značilnosti in prevzeli vse značilnosti večinskega naroda.

Avstrijski politični veljak ni niti poizkušal prikriti vseh daljnosežnih posledic svoje izjave. Ne, ravno obratno. Naravnost je dal vedeti, kakšno pot ubira uradna Avstrija v „reševanju manjšinskega vprašanja". Za končno poslastico pa poskrbi dejstvo, da je omenjeni avstrijski politik postal celo avstrijski zunanji minister in strokovnjak za manjšinska vprašanja.

Torej asimilacija! Ni dovolj, da je to dejstvo v izrazitem nasprotju z vsemi načeli mednarodnega varstva narodnostnih manjšin. Gredo še dlje, ko trdijo, da je neodtujljiva pravica vsakega Avstrijca, da se prizna, oziroma da postane pripadnik večinskega, to je nemško govorečega naroda. Farsa, ki si je za svoj oder izbrala Avstrijo, prav tisto Avstrijo, ki je energično, ne da bi izbirala sredstva, zahtevala vse narodnostne, ekonomske in politične pravice za svojo manjšino na južnem Tirolskem v Italiji. Imamo torej teorijo dvojnih meril. Avstrijci v Italiji — da, Slovenci v Avstriji — ne.

Ves svet se trudi v prizadevanjih za lepšo prihodnost, boljši, pravičnejši svet. Ljudstvo vseh barv kože in ras streme k sožitju in vzajemnemu spoštovanju. Ekonomski in prestižni interesi centrov moči v svetu pa s svojimi, včasih odkrito imperialističnimi ukrepi dušijo to vsestransko težnjo vseh tistih, ki svoj poglavitni interes vidijo le v skupni blaginji svobodne asociacije vsega človeštva. Žal je ta cilj preveč daleč, da bi bil lahko kaj več kot abstrakten, zlasti za vse tiste pripadnike ekonomskih in političnih elit, ki v takem razvoju vidijo konec svoje blaginje, temelječe na zatiranju, izkoriščanju in ustrahovanju. Znotraj takega dogajanja v svetu tudi Avstrija mnogo laže igra svojo umazano igro, kajti načela „pacta sunt servanda" (pogodbe moramo spoštovati) ne krši le ona edina. Podpisati kos papirja, pa naj bo to kakršna koli pogodba že, je veliko laže, kot pa popolnoma in dokončno rešiti neko vprašanje, vendar je njegova rešitev eden od pogojev neke državnosti.

Tu pa se Avstrija moti, če misli, da svet je in bo ostal tam, kjer je bil v usodnih letih po vojni. Neka politika je lahko še tako samovšečna, neka ideologija še tako neranljiva in nek družbeno-ekonomski sistem še tako nezlomljiv, je to le samo na videz. Zgodovina je učila in še uči, da v tem našem enem in edinem svetu ni nič trajnega — vse je podvrženo zakonom zgodovinskega razvoja, ne nazadnje tudi človekova zavest o samem sebi in o svetu okoli sebe. Zgodovina je bila, je in bo ostala učiteljica življenja. In tudi Avstrija ima svojo zgodovino.

Mitja Košir
(Železar-Listi, Jesenice)

Domislice

- Kdor odpusti zločin, postane sokrivec.
- Nedolžna laž je boljša od žaljive resnice.
- Izkušnje so vsota naših razočaranj.
- Znanje ima meje, neznanje pa ne.
- Bolje tri ure prezgodaj kot minuto prekasno.
- Ne moreš biti junak, če nisi strahopetec.
- Lizun je senca neumnega.
- Bolje je ljubiti in izgubiti, kakor nikoli ne izgubiti.
- Nihče ni bolj točen kot ženska, ki je ne ljubimo.
- Ljubezni in kašlja ne moreš prikriti.
- Denar v žepu, hudič v srcu.
- Nevednost je vedno pripravljena, da občuduje samo sebe.
- Največja zmaga je zmaga nad samim seboj.
- Ljubezen je nema, samo poezija lahko govori v njenem imenu.
- Prasci se grizejo pri polnem koritu, ljudje pa pri polnem in praznem.
- Lažni prijatelj je podoben senci, ki nas spremlja, kadar sonce sije.
- Sosedov konj je boljši kot moj zato, ker ni moj.
- Mati zločina je neumnost; očetje pa so pogosto genialni.
- Mislimo o splošnostih, živimo pa v potankostih.
- Vsaki resnici ni dobro verjeti.
- Grob je najvarnejša trdnjava pred viharji usode.
- Kimanje je mati uspeha.
- Egoizem sicer ni deden, večkrat pa ga je zaslediti med dediči.
- Potopis je opisovanje dogodkov, ki bi se morebiti lahko zgodili, pa se niso.
- Nekateri z besedami, drugi pa so si z dviganjem rok priborili mesto pod soncem.
- Ker nas je zgodovina dolgo časa izkoriščala, hočejo zdaj mnogi živeti na njen račun.
- Vse je večno do smrti; tudi večnost.
- Zunanjost vara, notranjost še bolj.
- Človek se najpogosteje poroči po preudarku, loči pa zaradi ljubezni.
- Bolje je biti naravno inteligenten kot akademsko neumen.
- Moda je nekaj, kar ne velja več, ko ima to večina ljudi.
- Za ene je revolucija prepih, za druge svež vdih.
- Strgajte ljubezni njeno krinko z obraza in vrnili boste človeštvu mir.
- Če se prepira modrec z bedakom, sta oba bedaka.
- Pisanje pisem je razveseljivo zapravljanje časa.
- Žalitve, ki jih izrečemo drugim, so največkrat potrdilo naše duševne nemoči.
- Dialog je naprej pripravljen pogovor.
- Lepa fraza tudi največja vrata odpira.
- Ljubezen je sila, ki se ji nič ne more upirati.
- Izobrazba je ena izmed redkih reči, za katere je človek voljan plačati in jih ne dobiti podarjene.
- Ljudje smo rojeni za ugodje; čutimo ga, za to niso potrebni drugi dokazi.
- Kdor prizna svojo nevednost, jo pokaže enkrat; kdor jo skuša prikriti, jo razkazuje mnogokrat.
- Ljubezen je vse ženino življenje, a epizoda v življenju moškega.
- Parlament je šola, kjer ne delajo domačih nalog.
- Pes je najboljši človekov prijatelj; ne želim, da bi mi bil prijatelj človek, ki mu pravijo, da je kakor pes.
- Ljubezen pomeni poskus, misliti z mislimi ljubljenega človeka.
- Hipohonder je človek, ki kliče zdravnika, kadar hoče imeti ob sebi ljudi, ki ga poslušajo.
- Tudi zgodovino marsikdaj pišejo po direktivah.
- Pisati bi smeli samo pismeni.
- Človekova fizična teža ni v breme družbi.
- Težko je danes biti pameten med neumnimi, še teže pa je neumnim dopovedati.
- Premočno sonce po dežju je nevarna tolažba.
- Težko je razbijati spomenike, ki so bili postavljeni samo v mislih.

Slovenski
VESTNIK

8 — Štev. 37 (1831) Celovec, petek, 16. september 1977

Solidaritätskomitee für die Rechte der Minderheiten Klagenfurt-Celovec

(Nadaljevanje s 3. strani)

und das Solidaritätskomitee. Wer sich für demokratische Rechte einsetzt und auch persönlich dafür eintritt, ist in Kärnten sofort verdächtig, ein Sprengstoffattentäter zu sein. Die Slowenen und ihre Freunde sind verantwortlich sowohl für die schlechte Lage im Fremdenverkehr wie auch für die Bombenanschläge. Die Kärntner Presse hetzt nach jedem Anschlag und es scheint fast so, als ob sie nur auf den nächsten Anschlag wartete, um wieder hetzen zu können. Die Schuldigen sind „slowenische Extremisten". Die Exekutive wird zum unerwünschten Dauergast in vielen slowenischen Familien. Als ob sie nur darauf wartete, daß etwas geschieht, um ihre Berufsfreudigket bei Menschen, die in den Geruch gekommen sind, sich an demokratischen Bewegungen gegen den Willen der dreieinigen Staatsparteien zu beteiligen, wieder unter Beweis zu stellen. Man kann sich Walter Raming nur anschließen, wenn er schreibt: „Auffallend ist, daß die österreichische Exekutive, die etwa den Frauenmörder Koller in rascher und hervorragender Weise aufgefunden hat, bisher nicht in der Lage gewesen ist, elf Attentate in Kärnten aufzuhellen. So untüchtig kann sie einfach nicht sein!" (VZ, 6. 9.) Vielleicht sucht sie am falschen Ort? Sie sollte vielleicht dort schauen, wo auch die Bombendrohungen gegen den slowenischen Gemeinderat in Bleiburg/Pliberk, Mirko Kert, herkommen. Oder dort, wo anonyme Telefondrohungen gegen Dr. Zwitter und andere entstehen. Oder wo anonyme Briefe, wie z. B. an Dr. Stockhammer geschrieben werden.

Wagner zeigt die Richtung an. Die Behörden und die Presse folgen ihr. Der Sündenbock sind die Slowenen. Seit jüngerer Zeit auch deutschsprachige öffentliche Bedienstete, die sich für die Slowenen einsetzen. Und Parteigrenzen sind kein Hindernis. Wie es die VZ unfreiwillig treffend formuliert hat: „TERROR: Assistenten der Uni von Staatspolizei überprüft".

Diese Angriffe auf öffentliche Bedienstete sind die letzten Früchte und der vorläufige Höhepunkt in der Ausführung der Worte des Leopold Wagner.

ŠPORTNI VESTNIK – ŠPORTNI

NOGOMET

Neuspešen dan za Slovenski atletski klub

Slovenska enajsterica je prejšnjo soboto gostovala v Labotski dolini in sicer v Št. Štefanu. Po uspehu nad Št. Pavlom v prejšnjem kolu, so se naši nogometaši odpeljali na to tekmo le z gotovo mero optimizma, saj so na zadnji tekmi zaigrali privlačen in uspešen nogomet. No, tekma sama pa je pokazala, da je bilo vse le neka lepa utopija, kajti stvarnost je bila druga. Stvarnost je bila namreč ta, da tokrat SAK ni imel zaželjenega uspeha pa tudi ne veliko možnosti. Domačini so pričeli zelo ofenzivno, slovenska enajsterica pa je delala, potisnjena v defenzivo, katastrofalne napake. Primanjkovalo je sigurnosti in hladnokrvnosti v vseh formacijah pa tudi odločnosti ni bilo nikjer zaslediti. Najboljši del moštva je predstavljala obramba, z Lampichlerjem na čelu. Sicer pa je SAK pokazal najslabšo igro letošnje še tako mlade nogometne sezone.

Pravzaprav je bil neuspeh gostovanja v Labotski dolini zapečaten, ko je sodnik prisodil domačinom v kazenskem prostoru prosti strel, ker je vratar SAK-ja Anton Beton predolgo držal žogo. Pri prostem strelu je žoga zadela roko nekega igralca slovenskega moštva, na kar je diktiral sodnik enajstmetrovko. Beton ni imel možnosti ubraniti penaltyja. To je bila že predčasna odločitev.

Slovenska enajsterica je sicer poskušala izenačiti rezultat, vendar je čas potekal vse hitreje, pa tudi našemu moštvu tokrat sploh nič ni uspelo. Bil je to eden tistih dnevov za SAK ki pač pride med sezono. Kar pa je bolj bolelo pa je bilo tisto, da pri večini naših igralcev tokrat ni bilo zaslediti tistega bojevitega elementa, s katerim je SAK sicer odločal tekme v svoj prid.

Toda zakaj dolgo žalovati, kar je bilo, je mimo. Slovenski klub je izgubil tekmo z rezultatom 1:0 (1:0), ima pa že konec tedna priložnost da izenači ta poraz. Moštvo bo namreč imelo v gosteh enajsterico iz Železne Kaple, katere pa prav gotovo ni treba in se ne sme podcenjevati.

Polom drugega moštva

Moštvo „pod 21" je igralo predigro proti sovrstnikom iz Št. Štefana in po slabi igri podleglo z rezultatom 1:5 (0:2). V začetku sta bili sicer obe moštvi enako močni, igralcem Slovenskega atletskega kluba pa je primanjkovalo učinkovitih napadalcev, pa tudi obramba ni imela najboljšega dneva. Častni gol za SAK je dosegel Franci Rozman.

Presenetljivi mladinci

Mladinska enajsterica Slovenskega atletskega kluba je nastopila s samo devetimi igralci v Krivi Vrbi proti tamošnjemu moštvu in ga porazila z rezultatom 3:2 (2:1). Ne le rezultat sam, temveč način, kako je bila dosežena ta zmaga, je pohvale vreden. Mladinsko moštvo je namreč od začetka do konca imelo več od igre kot pa nasprotnik. Priložnosti za gole je bilo še in še, trikrat pa je našim mladincem le uspelo zatresti mrežo nasprotnika. Treba je pohvaliti celotno moštvo, posebno pa je treba še omeniti vratarja Gregorič Marka, Sadjaka Franca ter številko 11, „Stanleya" Gregoriča. Gole za uspešno mladinsko moštvo so dosegli: Sadjak Franc, Smrečnik Albert ter Stanko Gregorič.

Zeleno-beli razočarali

Pred 5000 gledalci je Olimpija Ljubljana imela v gosteh enajsterico Čelika iz Zenice. Igra sama bo prišla v anale Olimpije kot igra zapravljenih možnosti. Ljubljančani so kar tekmovali v zapravljanju priložnosti in tako je Čelik povsem zasluženo iz Bežigrada odnesel točko. Igra se je končala z rezultatom 1:1 (1:1). Gole pa sta dosegla Komljenovič oz. Buza.

Na lestvici vodi še naprej Hajduk vendar samo zaradi boljše razlike golov pred Partizanom. Splitčani so igrali v Osijeku in dosegli remis, Partizan pa je doma premagal Slobodo iz Tuzle. Olimpija zaseda 16. mesto na lestvici, moštev pa je 18.

V naslednjem kolu bo Olimpija gostovala v Titogradu in nastopila proti Budučnosti.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Celovec/Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 32 5 50 - Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

RADIO — TELEVIZIJA

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 17. 9.: 9.45 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 18. 9.: 7.05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 19. 9.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Iz ljudstva za ljudstvo.

TOREK, 20. 9.: 9.30 Dežela ob Dravi — 13.45 Celovški radijski dnevnik — Šport — Otroci poslušajte!

SREDA, 21. 9.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Veseli val.

ČETRTEK, 22. 9.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Operne melodije.

PETEK, 23. 9.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev.

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 17. 9.: 16.00 Stari sodnik — 17.00 Gradbišče — 17.30 Heidi — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Na tekočem traku — 21.50 Šport — 22.10 Film z divjega zapada — 23.30 Poročila.

NEDELJA, 18. 9.: 15.35 Morski razbojnik — 17.00 Igra — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Vodič skozi avstrijsko ljudsko glasbo — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Šport — 20.15 Srečne stvari — 21.25 Orson Welles pripoveduje — 21.50 Šport — 22.00 O umetnosti — 22.40 Poročila.

PONEDELJEK, 19. 9.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Kaj bi lahko postal? — 10.00 Gost pri Friedrichu Torbergu — 10.30 Pustolovščine v južnoameriški džungli — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Omaruru — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Ponedeljski šport — 20.55 Akcija v Manhattanu — 21.40 Poročila in šport.

PONEDELJEK, 19. 9.: 18.00 Angleščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Evropa nostra — 19.05 Königsfelden — 19.30 Gmota in prostor — 20.00 Hiša na Eaton Place — 20.55 Vstop prost — 21.40 Čas v sliki — 22.10 Dillinger je mrtev.

TOREK, 20. 9.: 18.00 Kmetijstvo danes — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Novo v znanosti — 19.30 Surovine in svetovno gospodarstvo — 20.00 Sedem ljubezenskih epizod — 21.40 Čas v sliki in kultura — 22.15 Klub 2.

SREDA, 21. 9.: 18.00 Francoščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Ö 9 (Salzburg) — 18.55 Sailor — 19.30 Tassilo 888. — 20.00 Teleobjektiv — 20.05 Montreux 1977 — prispevki jugoslovanske televizije — 21.30 Čas v sliki in kultura — 22.05 Kung Fu.

ČETRTEK, 22. 9.: 18.00 Ruščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Vstop prost — 19.30 Razstava 5000 let egiptovske kulture — 20.00 Ženska naselbina — 21.25 Čas v sliki in kultura — 22.00 Klub 2.

PETEK, 23. 9.: 18.00 Kaj bi lahko postal? — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Svetniki v Himalaji — 19.00 Francoščina — 20.00 Minuli napredek: antične tehnologije — 20.55 Trailer — 21.40 Čas v sliki in kultura — 22.15 High Chaparral.

JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 17. 9.: 8.00 Profesor Baltazar — 8.10 Modri plašček — 8.40 Pustolovščine morskega prašička — 8.55 Pisani svet — 9.30 Življenje v naših rokah — 9.50 Cesta in mi — 10.20 Po sledeh napredka — 10.50 Dokumentarna oddaja — Nemirna ljubezen — 15.30 Nogomt Beograd : Vojvodina — 17.55 Obzornik — 17.50 Klic divjine — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar — 20.00 Potovanje v dvoje — 21.45 Dnevnik — 22.05 625 — 22.45 Vlak — 23.10 Evropsko prvenstvo v košarki, Belgija : Jugoslavija.

NEDELJA, 18. 9.: 9.35 Poročila — 9.40 Za nedeljsko dobro jutro — 9.55 625 — 10.35 Na vrat na nos — 11.30 V iskanju življenja

Kulturno društvo „Lepi vrh", Športni krožek „Devin" v Devinu in Krščanska kulturna zveza v Celovcu vabita na

I. OCENJEVALNI PLANINSKI POHOD „UKVE"

Zbirališče v nedeljo 25. septembra 1977 v Ukvah pri hotelu Vedam (Pensione alla posta).

Ob 9. uri se začnejo odhodi posameznih ekip ali družin najmanj trije člani). Po vrnitvi planincev na izhodno točko ob 15. uri, bodo organizatorji nagradili prvouvrščene.

Vpisnina je 1000 lir na osebo. Ob vpisu dobi vsakdo spominsko medaljo.

Vsi prisrčno vabljeni!

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB

vabi na

nogometne tekme v Trdnji vasi

V NEDELJO 18. SEPTEMBRA 1977

ob 13.00 uri mladina SAK proti mladinskemu moštvu iz Žrelca
ob 14.15 uri SAK II proti Železni Kapli II
ob 16.00 uri SAK I proti Železni Kapli I

Prijatelji nogometa prisrčno vabljeni!

TOREK, 20. 9.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Gmota in prostor — 10.30 Morski razbojnik — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Živalski raji — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Tiralica — 20.55 Veselje in neugodje pri delu — 21.40 Hiša na Eaton Place — 22.25 Poročila in šport.

SREDA, 21. 9.: 9.00 Rdeči avtobus — 9.30 Kmetijstvo danes — 10.00 Surovine in svetovno gospodarstvo — 10.30 Laila — 17.00 Na lutkovnem odru — 17.25 Rdeči avtobus — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Doolittle — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Jesenske vrtnice — 21.50 Poročila in šport.

ČETRTEK, 22. 9.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Francoščina — 10.00 Tassilo III. — 10.30 Jesenske vrtnice — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Televizijska kuhinja — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Hiša na Eaton Place — 21.05 Raziskovanje zadržanja danes — 21.50 Poročila in šport.

PETEK, 23. 9.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Razstava 5000 let egiptovske kulture — 10.30 Klub seniorjev — 11.00 Sorodnost — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dvorno gledališče — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Če bi si smela nekaj želeti — 20.55 Politična dokumentacija — 21.40 Šport — 21.45 Napad na Queen Mary — 23.25 Poročila.

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 17. 9.: 17.15 Mejniki svetovne zgodovine — 18.00 Hollywood star playhouse — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Arnold Schönberg — 19.50 Galerija — 20.15 Rosa Pleiten — 21.45 Glasbena oddaja.

NEDELJA, 18. 9.: 15.30 Prenos iz dunajske Donauparkhalle — 18.00 The Osmonds — 18.30 Avtomobili in ljudje — 19.30 The Munsters — 20.00 Knjižni bazar — 20.15 Prizma — 21.50 Brez nagobčnika.

— 12.00 Poletje na otoku Mirabelle — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.30 Poročila — Nedeljsko popoldne — 16.15 Rokomet Celje : Železničar — 17.40 Poročila — 17.45 Kdo išče zlato jamo? — 19.30 Dnevnik — 19.50 Tedenski gospodarski komentar — 20.00 Več kot igra — 20.50 Tukaj je Jugoslavija — 21.35 Dnevnik — 21.40 Oh ti neumni Nizozemci — 22.00 Nogomet Velež : Partizan — 22.30 Športni pregled.

PONEDELJEK, 19. 9.: 9.05 Šolska oddaja — 17.15 Vrtec na obisku — 17.25 Čudeži živalskega sveta — 17.50 Obzornik — 18.05 Iz sveta oblikovanja — 18.30 Dogovorili smo se — 18.45 Mladi za mlade — 19.30 Dnevnik — 20.00 Strel — 21.35 Kulturne diagonale — 22.15 Dnevnik — 22.30 Evropsko prvenstvo v košarki — Jugoslavija : Nizozemska.

TOREK, 20. 9.: 8.30 Šolska oddaja — 15.55 Dogodivščine morskega prašička — 16.10 Črna puščica — 16.40 Obzornik — 16.55 Evropsko prvenstvo v košarki Jugoslavija : ČSSR — 18.40 Jugoslovanski trimski test — 19.30 Nnevnik — 20.00 Oči kritike — 20.30 Novele Grahama Greena — 21.27 Koncert za klavir in orkester — 22.00 Dnevnik.

SREDA, 21. 9.: 8.50 Šolska oddaja — 17.15 Udarna brigada — 17.30 Zakladi britanskega muzeja — 17.55 Obzornik — 18.10 Spekter — 18.45 Violina, igre v ritmu — 19.30 Dnevnik — 20.00 Film tedna: Mouchette — 21.20 Mazhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov — 21.25 Včeraj, danes, jutri — 22.00 Dnevnik — 22.15 Športni pregled — 20.00 Kino oko — 23.00 24 ur.

ČETRTEK, 22. 9.: 9.00 Šolska oddaja — 15.25 Nogomet Olimpija : Hajduk — 17.20 Maček Filemon — 17.35 Obzornik — 17.50 Modri plašček — 18.25 Skrivnosti morja — 19.30 Dnevnik — 20.00 Prijatelji in sosedje — 20.35 Pogovor o . . . — 21.52 Miniature — 22.15 Dnevnik.

PETEK, 23. 9.: 9.00 Šolska oddaja — 17.15 Križem kražem — 17.25 Morda vas zanima: Jugoslovanska vojna mornarica — 17.55 Obzornik — 18.10 Srečanje oktetov 77 — 18.45 Sodobna medicina — 19.05 Cesta in mi — 19.30 Dnevnik — 19.55 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.05 Nemirna ljubezen — 21.20 Razgledi: Kako vrednotiti delo — 21.55 Policijske zgodbe — 22.45 Dnevnik.

TEŠANJ — Tovarna avtomobilskih svečk v Tešanju, ki posluje v sestavi sarajevskega Energoinvesta je zadnje mesece začela izdelovati 24 novih tipov avtomobilskih svečk ter tako storila nov korak k boljši in kvalitetnejši preskrbi na domačem trgu. Zdaj proizvajajo že 56 raznih vrst svečk za motorje, agregate in druge stroje.

V začetku letošnjega leta so tešanjski proizvajalci svečk sklenili sporazum, po katerem bodo Avstraliji v naslednjih treh letih dobavili 9 milijonov svečk. Izbiro svečk bodo v bližnji prihodnosti povečali na 70 tipov svečk za široko porabo.

INEX ADRIA AVIOPROMET LJUBLJANA

Hitro in udobno na morje in v ostala jugoslovanska mesta preko ljubljanskega in mariborskega letališča.

Ljubljana—Beograd	vsak dan razen sobote in nedelje
Ljubljana—Sarajevo—Skopje	torek, sobota
Ljubljana—Dubrovnik	petek, sobota, nedelja
Ljubljana—Tivat	ponedeljek
Ljubljana—Split	nedelja
Ljubljana—Pula	petek, sobota
Maribor—Dubrovnik	sobota
Maribor—Split	torek

Za dobro počutje skrbe izvrstne posadke in moderna reaktivna letala DC-9.

Informacije: Slovenska prosvetna zveza, Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32 5 50, Inex Adria Aviopromet, Ljubljana, Titova 48, tel. 061/313-366, Maribor: Inex turistična agencija, Volkmerjev prehod 4.